

Локална Самоуправа
Општина Радовиш

Локална Самоуправа
Општина Конче

В О Д И Ч

**НИЗ НАДЛЕЖНОСТИТЕ И УСЛУГИТЕ
ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА ВО
ОПШТИНИТЕ РАДОВИШ И КОНЧЕ**

Општина Радовиш и Општина Конче

ПРОЕКТ: ЈАКИ ЗАЕДНИЦИ ПРЕКУ УТВРДЕНИ СТАНДАРДИ

ПРОГРАМА: Меѓуопштинска соработка за овозможување на подобрување на услугите и пристапот кон ЕУ

Донатор: Канцеларија на УНДП во Македонија

ВОДИЧ НИЗ НАДЛЕЖНОСТИТЕ И УСЛУГИТЕ ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА ВО ОПШТИНА РАДОВИШ И ОПШТИНА КОНЧЕ

Издавачи:

ЕЛС Општина Радовиш

ЕЛС Општина Конче

За издавачот:

Д-р Роберт Велков, Градоначалник

Стојан Лазарев, Градоначалник

Изготвувач:

Центар за локален развој – ЦЕЛОР

Автори:

Столе Георгиев, дипл.инж.заштита на жив.средина

Александра Каракашова-Сачкарска, дипл.инж.заштита на жив.средина

Катерина Георгиев, постдипломец на јавна администрација

Издадено:

Април 2011 год.

Тираж: 2000 примероци

Изнесените ставови и мислења во оваа публикација нужно не ги отсликуваат ставовите и размислувањата на донаторот на проектот и корисниците на проектот и истите остануваат на авторите на публикацијата.

Општина Радовиш и Општина Конче изразуваат благодарност до Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП) за техничката и финансиската поддршка во процесот на изработка на оваа публикација.

Содржина

СКРАТЕНИЦИ	5
ПРЕДГОВОР	6
ТЕРМИНОЛОГИЈА	7
1. ВОВЕД	16
2. НАДЛЕЖНОСТИ НА ОПШТИНИТЕ ВО ОБЛАСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	18
2.1. Локална политика за животна средина	20
2.2. Локални планови за управување со животната средина (ЛЕАП)	21
2.3. Локални планови за управување со отпадот	22
2.4. Просторно и урбанистичко планирање	22
2.5. Стратегиска оценка на влијание на стратегии и планови	23
2.6. Оценка на влијание на проекти врз животната средина	23
2.7. Издавање на дозволи и одобренија на мерки за заштита на животната средина	24
2.8. Локални мрежи за мониторинг, локален катастар за животна средина и локален регистар на загадувачки материји и супстанции	25
2.9. Учество на јавноста и пристап до информации	26
3. ЗАДОЛЖЕНИЈА И ОБВРСКИ ЗА ПРАВНИТЕ И ФИЗИЧКИ ЛИЦА	27
3.1. Општи обврски на правните и физичките лица	27
3.2. Посебни обврски за правните и физичките лица во однос на заштитата на животната средина	29
3.3. Интегрирано спречување и контрола на загадувањето	33
3.3.1. Б интегрирана еколошка дозвола	36
3.4. Елаборати за заштита на животната средина	37
3.5. Процедура и постапка за издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола	40
3.5.1. Поднесување на барање за интегрирана еколошка дозвола	40
3.5.2. Прием на барање за интегрирана еколошка дозвола	42
3.5.3. Проследување на барањето за интегрирани еколошки дозволи	43
3.5.4. Објавување во јавност на барањето за дозвола за усогласување со оперативен план	44

3.5.5. ОРГАНИЗИРАЊЕ НА ЈАВНА РАСПРАВА ЗА БАРАЊЕТО ЗА ДОЗВОЛА ЗА УСОГЛАСУВАЊЕ СО ОПЕРАТИВЕН ПЛАН	46
3.5.6. ПРИЕМ НА КОМЕНТАРИ/ЗАБЕЛЕШКИ НА БАРАЊЕТО ЗА ИНТЕГРИРАНА ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА	48
3.5.7. ПРОЦЕС НА ПРЕГОВАРАЊЕ И ПОСТИГНУВАЊЕ СОГЛАСНОСТ	48
3.5.8. НАЦРТ НА ИНТЕГРИРАНА ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА	51
3.5.9. ВРШЕЊЕ УВИД ВО ИНСТАЛАЦИЈАТА	53
3.5.10. ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА	54
3.6. ПРОЦЕДУРА И ПОСТАПКА ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА ЕЛАБОРАТ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	56
3.6.1. СОДРЖИНА НА ЕЛАБОРАТ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	56
3.6.2. ОПИС НА ПРОЕКТОТ/ИНСТАЛАЦИЈАТА ВО КОЈА СЕ ВРШИ ДЕЈНОСТА	57
3.6.3. ОПИС НА ЖИВОТНА СРЕДИНА ОКОЛУ ЛОКАЦИЈАТА НА ПРОЕКТОТ	58
3.6.4. ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕ НА ПРОЕКТОТ/ИНСТАЛАЦИЈАТА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	58
3.6.5. ПРОГРАМА СО МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	60
3.6.6. ЗАКЛУЧОЦИ, ПРИЛОЗИ И ИЗЈАВА	61

КОНТРОЛА, ЗАБРАНИ И ОГРАНИЧУВАЊА 64

ОВЛАСТЕНИ ИНСПЕКТОРИ ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА	65
ОПШТИ ЗАБРАНИ И ОГРАНИЧУВАЊА	68

ПРИЛОЗИ 70

ЛИСТА НА ЗАКОНИ КОИ ГИ УРЕДУВААТ НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ПШТИНИТЕ ВО ОБЛАСТА НА УПРАВУВАЊЕТО И ЗАШТИТАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	71
ЗАКОНИ ЗА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА	71
ЗАКОНИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	71
ЗАКОНИ ЗА УРБАНИСТИЧКОТО (УРБАНО И РУРАЛНО) ПЛАНИРАЊЕ	72
ЗАКОНИ ЗА КОМУНАЛНИТЕ ДЕЈНОСТИ	73
ЛИСТА НА ПОДЗАКОНСКИ АКТИ КОИ ГИ РЕГУЛИРААТ НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ОПШТИНИТЕ ВО ОБЛАСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	73
ИНТЕГРИРАНИ ЕКОЛОШКИ ДОЗВОЛИ (ИСКЗ)	73
ЕЛАБОРАТИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	74
ЛИСТА НА АКТИВНОСТИ НА ИНСТАЛАЦИИ ЗА КОИ Е ПОТРЕБНА Б-ИНТЕГРИРАНА ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА	75
ЛИСТА НА ДЕЈНОСТИ И АКТИВНОСТИ ЗА КОИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО СЕ ИЗРАБОТУВА ЕЛАБОРАТ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ЗА КОИ Е НАДЛЕЖНА ОПШТИНАТА	78

СКРАТЕНИЦИ

Кратенка	Објаснување
ЕУ	Европска Унија
ГМО	Генетски модифицирани организми
ЛИЖС	Локален инспектор за животна средина
ДИЖС	Државен инспектор за животна средина
ЗГ	Здружение на граѓани
ИСКЗ	Интегрирано спречување и контрола на загадувањето
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
НВО	Невладина организација
ОВЖЗ (EIA)	Оценка на влијание на проекти врз животната средина Environmental Impact Assessment
СОВЖС (SEA)	Стратегиска оценка на влијание врз животната средина Strategic Environmental Assessment
НДТ (BATs)	Најдобри Достапни Техники Best Available Techniques

ПРЕДГОВОР

Оваа публикација е изготвена во рамките на проектот “Јаки заедници преку утврдени стандарди” спроведуван од страна на Општина Радовиш и Општина Конче, со финансиски поддршка од страна на Канцеларијата на УНДП во Македонија во рамките на програмата на УНДП за “Меѓуопштинска соработка за овозможување на подобрување на услугите и пристапот кон ЕУ” преку грантовата шема за меѓуопштинска соработка “Техничка помош и поддршка на иновативни модели за меѓуопштинска соработка.

Главните цели на овој проект се:

- Подобрување на заштитата на животната средина преку формирање на контрола за сите компании кои се должни да спроведат одредени стандарди за заштита на животната средина во согласност со домашното законодавство;
- Воспоставување на меѓуопштинска соработка, преку создавање и потпишување договор за вршење на определени работи од страна на општина Радовиш за општина Конче;
- Обезбедување на нови приходи за општинскиот буџет, преку спроведување на стандарди во животната средина за сите компании кои се обврзани.
- Подигнување на јавната свест на граѓаните, преку организирање на ТВ и радио настани на официјални лица, печатење на летоци и јавни известувања и најави за информирање на граѓаните за проектот и активностите, и неговото значење за општините и самите граѓани.
- Јакнење на капацитетите на општинската администрација за спроведување на законските одредби и надлежности во полето на заштита на животната средина.

ТЕРМИНОЛОГИЈА

Општина е единица на локална самоуправа, како заедница на жителите на одредено подрачје, утврдено со закон, која преку своите органи и преку администрацијата и организираниите јавни служби, овозможува вршење на надлежностите пропишани со закон; Претставува организација заснована врз интересите и потребите на заедничкиот развој;

Прописи се општи акти со кои советот го уредува вршењето на надлежностите на општината;

Меѓуопштинска соработка на општините е соработка што се воспоставува меѓу две или повеќе општини за поефикасно и поекономично вршење на надлежностите на општините утврдени со закон и за остварување на нивните заеднички интереси и цели. Исто такаа се подразбира и вршење на определени работи од надлежност на општините од страна на една општина за сметка на една или повеќе други општини врз основа на склучен договор меѓу општините;

Надлежност на општината е збир на работи од јавен интерес од локално значење кои општината, во согласност со закон, има право да ги врши на своето подрачје и е одговорна за нивното извршување;

Одговорност е обврската на општината, односно лицата избрани на јавни функции на локално ниво за штетата предизвикана на трети лица од постапките или пропустите во текот на извршувањето на нивните надлежности;

Делегирање на извршувањето е пренесување на вршењето на определени работи од надлежност на еден орган на друг орган, при што работата се врши од името, по упатствата и одговорноста на органот кој го пренел извршувањето;

Работи од јавен интерес од локално значење се работи од интерес на целата локална заедница или одделни нејзини делови кои се утврдени со закон;

Јавни услуги е вршење на работи од јавен интерес од локално значење за корисниците;

Јавни служби се непрофитни организации за вршење на јавни услуги (јавни претпјатија и јавни установи), кои вршат дејност од јавен интерес од локално значење;

Договор за извршување на работи од јавен интерес од локално значење е договор со кој општината овластува определено правно или физичко лице во име и во интерес на

општината, да врши работи од јавен интерес од локално значење;

Процес на одлучување е збир на активности на советот кои се состојат од: дефинирање и определување на прашања кои треба да се решат; предлози и решенија; разгледување и донесување на прописи и мерки;

Непосредно учество на граѓаните е поединечно или колективно вклучување на жителите на општината во одлучувања за работи од локално значење во различни нивоа на одлучување;

Животната средина е просторот со сите живи организми и природни богатства, односно природните и создадените вредности, нивните меѓусебни односи и вкупниот простор во кој живее човекот и во кој се сместени населбите, добрата во општа употреба, индустриските и другите објекти, вклучувајќи ги и медиумите и областите на животната средина;

Области на животната средина се природата, отпадот, бучавата, вибрациите, јонизирачко и нејонизирачкото зрачење, климата, миризбата и сите други елементи кои претставуваат неделива целина од животната средина;

Медиуми на животната средина се водата, воздухот и почвата;

Заштита и унапредување на животната средина е систем на мерки и активности (општествени,

политички, социјални, економски, технички, образовни и други) со кои се обезбедува поддршка и создавање на услови од заштита и загадување, деградација и влијание на/врз медиумите и одделните области на животната средина (заштита од осиромашување на озонската обвивка, спречување на штетната бучава и вибрации, заштита од јонизирачко и нејонизирачко зрачење, заштита од непријатната миризба и користење и депонирање на отпадоците и друг вид на заштита на животната средина);

Управување со природни богатства се активности и работи кои ги вршат правните и/или физичките лица за зачувување и одржливо користење на природните богатства;

Квалитет на животната средина е состојба на животната средина изразена со физички, хемиски, естетски и со други показатели;

Стандард за квалитет на животната средина е збир од барања кои мора да ги исполнува одделен медиум на животната средина, област или дел од животната средина во одредено време и при одредени услови, на начин определен со закон и со друг пропис на Република Македонија и со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија;

Задоволителна состојба е постигнување на состојба на квалитет на медиум или област на животната

средина кој ги задоволува стандардите за квалитет што се неопходни за намената за користење на медиумот или областа;

Мониторинг на животната средина е систематизирано мерење, следење и контрола на состојбите, квалитетот и промените на медиумите и областите на животната средина;

Хемикалии се супстанции и препарати;

Супстанца е секој хемиски елемент и неговите соединенија, со исклучок на радиоактивните супстанции и супстанциите кои се присутни во генетски модифицираните организми;

Опасна супстанца е супстанца или препарат којшто содржи една или повеќе опасни супстанции чијшто својства ја загадуваат и оштетуваат животната средина и се опасни за животот и здравјето на луѓето со докажани акутни, хронични токсични и други штетни ефекти;

Загадувачки материји и супстанции се отпадните, опасните и штетните материји и супстанции, кои според нивниот хемиски состав и според степенот на нивната опасност ја загадуваат животната средина, а се наведени во Регистарот за испуштање и пренесување на загадувачи;

Штетна материја за животната средина е биолошки или физички агенс, или појава/состојба, чие присуство во животната средина

може да предизвика непосредна или одложена закана или загадување за еден или повеќе медиуми или области на животната средина, како и други надразнувачки, запаливи и експлозивни материји кои во одредено количество, концентрација или интензитет имаат такви својства;

Штетно влијание и дејство е секое негативно нарушување на квалитетот на медиумите и областите на животната средина;

Емисија е испуштање или истекување (фугитивна емисија) на супстанции во течна, гасовита или во цврста состојба, препарати, испуштање на енергија (бучава, вибрации, зрачење, топлина), миризба, организми или микроорганизми, како и испуштање на микробиолошки материјал од некој извор во еден или во повеќе медиуми на животната средина, како резултат на човековата активност;

Гранични вредности за емисија е масата, изразена во смисла на одредени специфични параметри, концентрацијата и/или нивото на испуштање, кои не смеат да бидат надминати во текот на определен временски период;

Имисија е концентрација на загадувачките материји и супстанции на одредено место и во одредено време во медиумите на животната средина;

Загадување на животната средина е емисија на загадувачки материји и

супстанции, која е резултат на човековата активност, во воздухот, водата или почвата, којашто може да биде штетна за квалитетот на животната средина, животот и здравјето на луѓето или, емисија на загадувачки материи и супстанции од којашто може да произлезе штета за имотот или која ги нарушува или влијае врз биолошката и пределската разновидност и врз другите начини на користење на животната средина;

Загадувач е секое правно или физичко лице чиешто дејство, посредно или непосредно, предизвикува загадување на животната средина;

Катастар за животна средина е квантитативна и квалитативна евиденција на загадувачите и на изворите на загадување кои испуштаат загадувачки материи и супстанции во медиумите на животната средина, во која е вклучена и картата на загадувачи;

Управување со податоци е собирање, обработка, систематизирање, чување, искористување, дистрибуција и презентирање на сеопфатни, точни и јавно достапни податоци и информации за состојбите, квалитетот и за трендовите во сите медиуми и области на животната средина;

Информации од областа на животната средина е секаков тип на информации во пишана, визуелна,

електронска или друг вид на материјална форма;

Индикаторски извештај е опис на состојбата на животната средина презентирана преку квантитативни информации (индикатори) за состојбите на медиумите и областите во животната средина добиени преку сублимирање на различни, повеќеслојни и поединечни информации;

Јавност е едно и/или повеќе правни и/или физички лица и во согласност со закон формирани организации и здруженија на граѓани;

Засегната јавност е јавноста којашто, во моментот, е засегната и/или во иднина може да биде засегната или има интерес во врска со донесувањето одлука за животната средина со која е во посебен однос со одредена постапка. Засегната јавност ги вклучува и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина, како и физичко лице кое има голема веројатност да ги почувствува последиците од донесувањето на одлуката;

Правно лице е секој субјект кој е регистриран за вршење дејности според постоечките закони и врши активности во производството и пазарниот промет;

Физичко лице е трговец поединец, вршител на професионална дејност и граѓанин;

Надлежни органи се органите на државната управа и органите на единиците на локалната самоуправа кои согласно со овој или друг закон се овластени да донесуваат прописи и други акти за спроведување на овој или друг закон;

Проект е развоен документ со кој се анализираат и се дефинираат конечните решенија за користење на природните и на создадените вредности, вклучувајќи ги оние на искористување на минерални сировини и се уредува изградбата на објекти и инсталации и спроведување на други дејности и активности кои имаат влијание врз животната средина, пределот и врз здравјето на луѓето;

Инвеститор/барател е правно или физичко лице кое поднесува барање за одобрување на приватен проект или државниот орган кој иницира проект;

Оцена на влијанието врз животната средина е процена на можните влијанија на одредени плански документи, проекти и планирани активности врз животната средина;

Дозвола, односно решение за спроведување на проект е одлука на надлежниот орган со која се дава согласност на инвеститорот/барателот за одобрување/продолжување на спроведувањето на проектот;

Оцена на животната средина е збир на акции преку кои: се подготвува извештајот за животната средина, се спроведуваат консултации, се зема предвид извештајот за животната средина и резултатите од консултациите при донесувањето на одлуки и се обезбедува достапност на информациите во согласност со одредбите од Главата V - Оцена на влијанието на определени стратегии, планови и програми врз животната средина од овој закон;

Извештај за животната средина е дел од документацијата на планскиот документ кој содржи информации од членот 67 став (2) на овој законот за животна средина;

Инсталација: во однос на интегрираните еколошки дозволи, е неподвижна техничка единица каде што се врши една или повеќе пропишани активности и активности кои се непосредно поврзани со нив, а кои би можеле да имаат ефект врз емисиите и врз загадувањето и

- во однос на спречувањето и контролата на хавариите со учество на опасни супстанции, инсталација е техничка единица во рамките на еден систем во кој се произведуваат, употребуваат, складираат или се ракува со опасни супстанции. Таа ја вклучува целокупната опрема, објектите, цевководите, машините, алатките, приватните железнички споредни колосеци, станиците за истовар кои ја опслужуваат

инсталацијата, складовите или сличните градби, потребни за работа на инсталацијата;

Постоечка инсталација, во однос на интегрирани еколошки дозволи, е инсталација којашто е оперативна, односно работи пред 1 јули 2007 година;

Промена во работењето е промена во природата на функционирањето или проширувањето на инсталацијата, која би можела да има последици за животната средина;

Значителна промена е промена во работењето на инсталацијата за којашто надлежниот орган утврдил дека би можела да има значителни негативни ефекти врз здравјето на луѓето или врз животната средина;

Најдобри достапни техники (НДТ) е најефективната и најнапредната фаза во развојот на активностите и на методите на работа кои укажуваат на практичната соодветност на конкретните технологии за обезбедување, во начело, на основата на граничните вредности за емисиите, наменети за спречување и, онаму каде што тоа не е практично возможно, за намалување на емисиите и на негативното влијание врз животната средина. Притоа под:

- *техники* се подразбира користената технологија и начинот на којшто инсталацијата е конструирана, се одржува, се користи и престанува да работи;

- *достапни техники* се подразбира степенот на развој на техниките што се применуваат во соодветниот индустриски сектор, под економски и технички исплатливи услови, земајќи ги предвид трошоците и предностите, без оглед на тоа дали техниките се користат или се развиени и/или произведени во Република Македонија, доколку се разумно достапни за операторот;и

- *најдобри* се подразбираат оние техники кои се најефективни во постигнувањето на високо општо ниво на заштита на животната средина во целина;

Оператор е секое правно или физичко лице кое врши професионална активност и/или врши активности преку инсталацијата и/или ја контролира, или лице на кое му се доверени или делегирани овластувања за донесување економски одлуки во однос на активната или техничкото работење, вклучувајќи го и носителот на дозволата или овластување за таквата активност, односно лицето кое е задолжено да регистрира или алармира за активната;

Дозвола, во однос на интегрираното спречување и контролата на загадувањето, е оној дел од пишаната одлука или целата пишана одлука (или неколку такви одлуки) со којашто се дава овластување за работа на целата или на дел од инсталацијата, а што е предмет на

одредени услови со кои се гарантира дека инсталацијата е усогласена со барањата утврдени со овој и со друг закон. Дозволата може да опфаќа една или повеќе инсталации или делови од инсталации на истата локација, со кои работи истиот оператор;

Опасна супстанција, во однос на спречувањето и контролата на хавариите, е смеса или препарат, која е присутна во форма на суровина, производ, нуспроизвод, остаток или полупроизвод, вклучувајќи ги и оние супстанции за кои е разумно да се претпостави дека можат да настанат во случај на несреќа;

Присуство на опасни супстанции, во однос на спречување и контрола на хавариите, е постоечко или веројатно присуство на опасни супстанции во систем, или присуство на супстанции за кои постои ризик дека можат да настанат за време на губење на контрола над индустриски хемиски процес, во количини еднакви или поголеми од граничните вредности (прагови) определени со прописот;

Хаварија, во однос на спречување и контрола на хавариите, е појава во вид на голема емисија, пожар или експлозија настаната како резултат на неконтролирани настани во текот на работењето на кој било систем, со учество на една или повеќе опасни супстанции, а што доведува до сериозна опасност за животот и

здравјето на човекот и за животната средина, веднаш или подоцна, во или надвор од системот што вклучува една или повеќе опасни супстанции;

Опасност е автентичното својство на некоја опасна супстанција или физичка ситуација, со потенцијал за предизвикување штети за животот и здравјето на човекот и за животната средина;

Ризик е можноста за појава на одредена последица врз животната средина, во одреден временски период или во одредени околности;

Складирање е присуство на одредено количество опасни супстанции заради чување, оставање на сигурно место или држење во резерва;

Систем, во однос на спречување и контрола на хавариите, е целокупниот простор под контрола на операторот, на којшто се присутни опасни супстанции во една или повеќе инсталации, вклучувајќи ги и заедничките или сродните инфраструктурни објекти или активности;

Почетна состојба, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е состојбата која би постоела, во времето на настанување на штетата врз природниот ресурс и врз неговата функција, доколку штетата врз животната средина не настанала;

Штета, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е мерлива негативна промена на природниот ресурс или директно или индиректно мерливо нарушување на функцијата на тој природен ресурс во поглед на друг природен ресурс или на јавниот интерес;

Еколошка штета е секоја штета причинета врз:

- заштитените видови и природните живеалишта, што има значителни неповолни влијанија врз постигнувањето и одржувањето на поволниот статус за зачуваност на овие живеалишта или видови,

- водите, што има значителни неповолни влијанија врз еколошкиот, хемискиот и/или квантитативниот статус и/или еколошкиот потенцијал на водите, согласно со Законот за водите и прописите донесени врз основа на тој закон и

- почвата со нејзина контаминација, која предизвикува значителен ризик по здравјето на човекот како резултат на директна или индиректна примена на супстанции, препарати, организми или микроорганизми во, на или под почвата;

Реституција, вклучувајќи натурална и парична, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е:

- во смисла на штета причинета врз води, заштитени видови и природни

живеалишта, е враќање на повредениот природен ресурс и неговата функција во почетната состојба и

- во смисла на штета причинета врз почва, е елиминирање на секој значителен ризик кој може негативно да влијае врз здравјето на човекот;

Трошоци, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, се сите трошоци потребни за соодветно и ефективно обезбедување и покривање на целокупната штета, вклучувајќи ги и трошоците за процена на штетата и непосредната закана од штета и други активности, како и трошоците за спроведување, трошоците за собирање на податоците, мониторинг, надзор и други трошоци;

Климатски промени се промени предизвикани од антропогени влијанија врз климатскиот систем согласно со Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени;

Механизам за чист развој е еден од флексибилните механизми утврдени во членот 12 од Протоколот од Кјото кон Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени;

Проект, во смисла на механизмот за чист развој е проектна активност со чија реализација се дава придонес во постигнувањето на квантитативно утврдените ограничувања и

намалување на емисиите според членот 3 од Протоколот од Кјото кон Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени.

Решение за спроведување на проект е акт на надлежен орган на државната управа или на општината, општината на градот Скопје или на градот Скопје со кој се одобрува спроведувањето на проектот или се одобрува вршењето на дејноста;

Орган надлежен за одобрување на елаборатот е Управата за животна средина, орган во состав на Министерството за животна средина, градоначалникот на општината, градоначалникот на општината на град Скопје или градоначалникот на град Скопје кои согласно Уредбата за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а чие одобрување е надлежен органот за вршење на стручни работи од област на животната средина или Уредбата за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување е

надлежен градоначалникот на општината, градоначалникот на општините во град Скопје и градоначалникот на град Скопје, е утврдено дека се надлежни за донесување на решение за одобрување на елаборатот;

Испарливо органско соединение (VOC) е органско соединение коешто на 293,15 K има притисок на пареата од 0,01 kPa или повеќе, или коешто има соодветна испарливост при конкретните услови на користење. За ВОЦ се смета и фракцијата на креозот што ја надминува оваа вредност на притисокот на пареата на 293, 15 K;

Органски растворувач е секое VOC што се користи само или во комбинација со други агенси, без да биде хемиски изменето, за растворање на сировини, производи или отпадни материјали, или се користи како средство за чистење за растворање на загадувачи, како растворувач, како медиум за дисперзија, како регулатор на вискозитет, како регулатор на површинскиот напон, како пластификатор или како конзерванс.

1. ВОВЕД

Уставот на Република Македонија, локалната самоуправа ја вбројува како една од темелните вредности на уставниот поредок и истовремено ги утврдува основните принципи на кои таа се организира и функционира. Со тоа локалната самоуправа има уставна положба каде што и е загарантирана самостојноста и самоуправноста во политичкиот систем.

Во 1997 година Собранието на Република Македонија ја ратификуваше Европската повелба за локалната самоуправа со што се прифатени европските начела за организација на локалната самоуправа. Со потпишувањето на Рамковниот договор и со усвојувањето на амандманите на Уставот на Р. Македонија во 2001 година се создадоа нови основи за понатамошно надградување на локалната самоуправа. Врз основа на тоа се направија темелни измени во законот за локална самоуправа донесен во 2002 година. Беа зголемени надлежностите на општините и утврдени нови подемократски односи во одлучувањето за прашања од локално значење, нова територијална реорганизација на локалната самоуправа и основи за фискална децентрализација. Локалната самоуправа во Република Македонија е едностепена, општините се единици на локална самоуправа во својство на правно лице, а градот Скопје со општините во градот Скопје се предвидени како посебна единица на локалната самоуправа која е уредена со закон.

Во вршењето на работите од изворната надлежност општините се самостојни и нивните права не можат да бидат ускратени ниту ограничени со акт на Републиката или на друг државен орган. Кога е прашање најважното - надлежностите на локалната самоуправа, Законот најнапред тргнува од определување на областите во кои локалните власти имаат надлежност, кои се групирани на следниот начин: преку организирање јавни служби, тие вршат; урбанистичко

(рурално и урбано) планирање; заштита на животната средина; локалниот економски развој; комунални дејности; култура; спорт и рекреација; социјална и детска заштита; образование; здравствена заштита; спроведување на подготовки и преземање мерки за заштита и спасување на граѓаните и материјалните добра од воени разурнувања, природни непогоди и други несреќи предизвикани од нив; противпожарна заштита што ја вршат територијалните противпожарни единици; надзор над вршењето на работите од нејзина надлежност.

Доверените (делегираните) надлежности на единиците на локалната самоуправа се пренесени од органите на централната власт кои вршат целосна контрола и надзор на законитоста и целисходноста врз нивното извршување. Средствата за финансирање се пренесени од републичкиот буџет. Работите од доверената надлежност општините ги вршат преку административни органи. Контролата врз извршувањето на доверените надлежности во извршувањето на законите, другите прописи и општи акти ја вршат централните административни органи од чија надлежност се извршуваат работите.

Надлежностите на ЕЛС во сферата на заштитата на животната средина произлегуваат од обврските со кои Општините се стекнаа преку усвојувањето на пакетот на закони за децентрализација, усвоената нова законска легислатива за животна средина која е директно поврзана со Уставните определби на Република Македонија со кој се гарантира правото на здрава животна средина. Но најголем дел од надлежностите на Општините произлегуваат од обврските кои ги превзеде Република Македонија со ратификацијата на меѓународните конвенции и договори за заштита на животната средина и со опточнувањето на процесот на приближување и исполнување на стандардите за членство во Европската Унија преку усвојувањето (пренесување) на европското законодавство (ЕУ Директиви) во македонското законодавство.

2. НАДЛЕЖНОСТИ НА ОПШТИНИТЕ ВО ОБЛАСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Според структура на Општините, надлежностите во сферата на заштитата на животната средина на локално ниво е организирана преку три сегменти на дејствување во која учествуваат четири општински тела (институции).

КРЕИРАЊЕ НА
ЛОКАЛНА
ПОЛИТИКА ЗА
ЖИВОТНА
СРЕДИНА

СПРОВЕДУВАЊЕ
НА ЛЕГИСЛАТИВА
ЗА ЖИВОТНА
СРЕДИНА

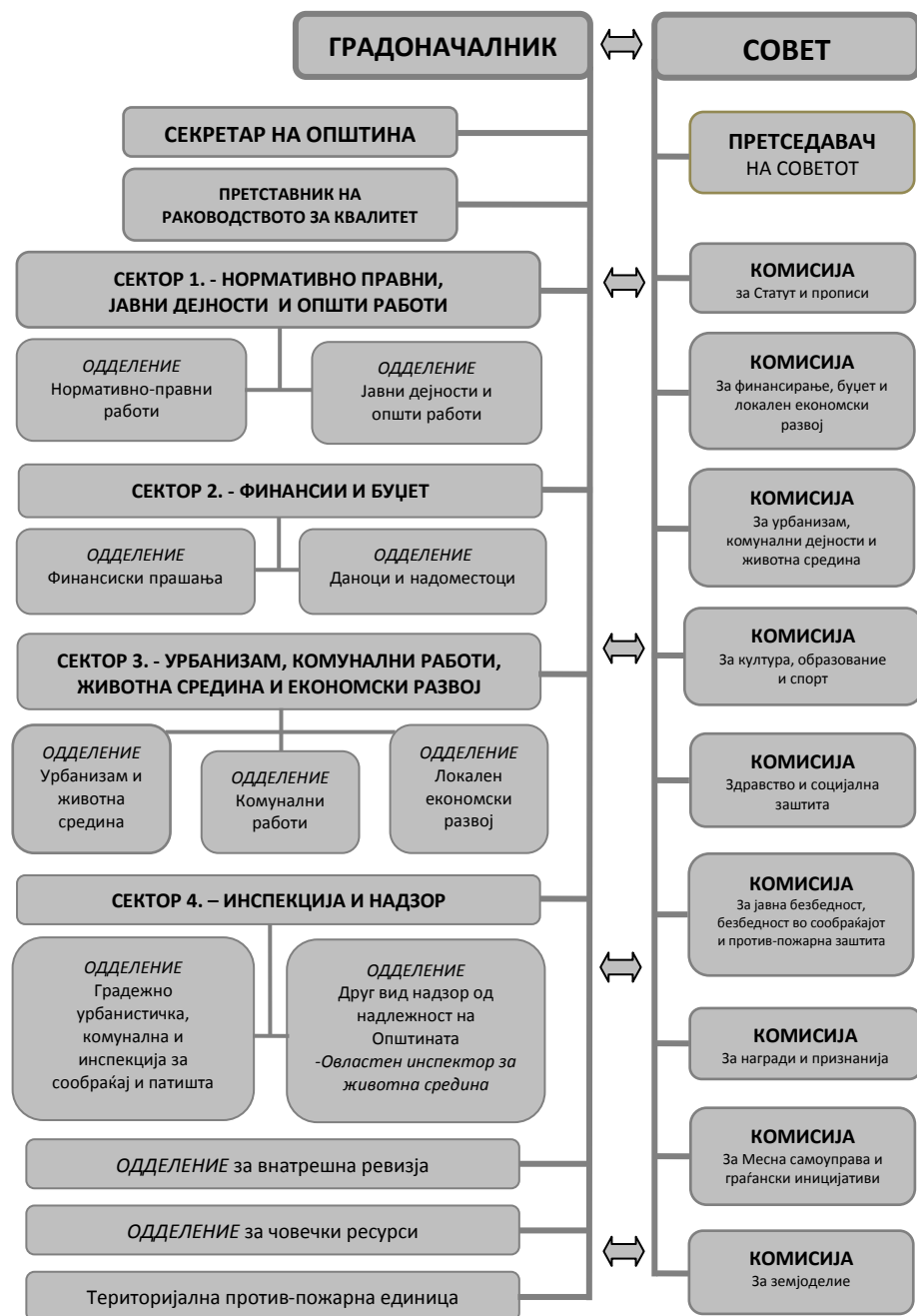
КОНТРОЛА НА
СПРОВЕДУВАЊЕТО
НА ЛЕГИСЛАТИВАТА
ЗА ЖИВОТНА
СРЕДИНА

Во секој од овие сегменти надлежностите на општинските институции се дефинирани според рамковниот законот за локална самоуправа и рамковниот законот за животна средина како и останатите закони и подзаконски акти кои ја регулираат оваа проблематика.

Директно надлежни општински институции за спроведување на законската легислатива за заштита на животната средина на локално ниво се:

1. Советот на Општината;
2. Градоначалникот на Општината;
3. Општинска служба за животна средина;
4. Овластен инспектор за животна средина;

За креирањето на локалната политика за животна средина одговорни институции се советот на општината преку комисијата за урбанизам, комунални дејности и животна средина на предлози на градоначалникот на општината со поддршка на целата општинска администрација во склад со нивните законски надлежности и обврски. Во креирањето на

локалната политика за животна средина може да бидат вклучени сите сектори и на општинската администрација, почнувајќи од секторот за нормативно-правни, јавни дејности и општи работи, потоа секторот за финансии и буџет, секторот за урбанизам, комунални работи, животна средина и економски развој и секторот за инспекција и надзор.

За спроведување на законските обврски за заштита на животната средина задолжен е пред се градоначалникот на општината преку општинската служба (администрација) задолжена за прашања од областа на животната средина односно секторот за урбанизам, комунални работи, животна средина и економски развој преку одделението за урбанизам и животна средина како и секторот за инспекција и надзор преку одделението за друг вид на надзор во надлежност на општината, односно локален овластен инспектор за животна средина.

Контролата за спроведување на легислативата за животна средина на локално ниво директно одговорен е градоначалникот на општината кој задолжително го известува советот на општината, органот на државната управа надлежен за животна средина (МЖСПП) и ја известува јавноста. Контролата над примената на законските одредби од спроведувањето на законските обврски за заштита на животната средина врз работењето на општините ја државниот орган надлежен од областа за животна средина односно министерството за животна средина и просторно планирање.

2.1. ЛОКАЛНА ПОЛИТИКА ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Општините имаат право и должност на нивните територии да ги преземат сите мерки и активности кои се однесуваат на заштитата од штетните влијанија врз животната средина како што се: вршењето различни дејности, загадувачките супстанции и технологии, отпадот, бучавата и вибрациите и јонизирачкото и нејонизирачкото зрачење. Мерките и активностите за заштита на животната средина се преземаат пред да дојде до штетни последици.

Општините се ДОЛЖНИ основите и целите на политиката за заштита и унапредување на животната средина да ги интегрираат во сите развојни,

стратешки, плански и програмски документи кои ги донесуваат органите на општината.

Заради задоволување на потребите за здрава животна средина, како и социјалните и економските потреби на сегашните генерации, без притоа да се загрозат правата на идните генерации да ги задоволат сопствените потреби, при преземањето на секоја активност или вршење на која било дејност **ЗАДОЛЖИТЕЛНО** треба да се водат сметка за рационалното и одржливото користење на природните богатства.

Заради заштита на животот и здравјето на луѓето и на животната средина, органите на општината, имаат право и ОБВРСКА да преземаат мерки и активности кои се однесуваат на привремената или трајната забрана за вршење на определени дејности, производство или промет на определени производи.

Општините исто така се должни, од буџетот на општината, да обезбедат финансиски средства за заштита и унапредување на животната средина, исто така се должни да го поттикнуваат развојот на образованието и јавната свест во областа на животната средина.

Општините се должни да се грижат за имплементирање на принципите на одржлив развој, како и да го промовира и поддржува одржливиот развој во Република Македонија. Заради усогласување на економскиот развој, социјалниот напредок и заштитата на животната средина на локално ниво, на предлог на градоначалникот, советите на општините, можат да усвојат Локална агенда 21, како локален стратешки, плански и програмски документ за одржлив развој.

2.2. *ЛОКАЛНИ ПЛАНОВИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА (ЛЕАП)*

Општините врз основа на оцената на своите специфични состојби и потреби, а во согласност со националниот акционен план за животната средина (НЕАП) и другите национални планови и стратегии поврзани со животната средина, донесуваат локални акциони планови поврзани со заштитата и унапредувањето на животната средина, преку систем на

мерки и активности за долгорочно планирање на заштитата и унапредувањето на животната средина.

Планските документи се донесуваат за период од три до шест години и тековно се обновуваат во зависност од ново настанатите услови, а задолжително се обновуваат по истекот на рокот за кои се донесени.

2.3. ЛОКАЛНИ ПЛАНОВИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

Општините во согласност со Законот за управување со отпад се надлежни и должни да донесуваат и да спроведуваат стратешки, плански и програмски документи за управување со отпадот. Ваквите планови се донесуваат за период не помал од три години, а не подолг од шест години. Исто така, заради регионално управување со отпад Општините можат да се здружат на ниво на регион во кој припаѓаат и да изготват и усвојат заеднички регионален план за управување со отпад.

2.4. ПРОСТОРНО И УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

Општините се надлежни за изготвување и спроведување на урбанистички планови. Притоа При изработката на просторните и урбанистичките планови треба да се земат предвид мерките и активностите за спречување на хавариите и за ограничување на нивните последици, особено при одредувањето на просторот за кој се предвидени нови системи, промените што ќе настанат на постоечките системи и на новите градби во близината на зоните за живеење и местата што ги посетува јавноста.

При изработката на просторните и урбанистичките планови, општината и градот Скопје се должни да водат сметка за оддалеченоста меѓу системите и местата за живеење, местата што ги посетува јавноста и еколошки значајните подрачја, како и за употребата на дополнителни технички мерки од страна на постоечките системи со цел за да не се зголеми опасноста по животот и по здравјето на луѓето и на животната средина.

2.5. СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕ НА СТРАТЕГИИ И ПЛАНОВИ

Ваквата законска одредба е директно насочена кон исполнување на **Директивата 2001/42/ЕУ за оценување на ефектите од некои планови и програми врз животната средина** спаѓа во поновите правни акти на Европската Унија, а целта и е да овозможи повисок степен на заштита на животната средина и да придонесе за интеграција на прашањата од животната средина во подготвувањето на стратегиите, планови и програми, односно да гарантира спроведување на оценување на стратегиите, плановите и програмите кои можат да имаат значајни ефекти врз животната средина. Стратегиската оценка на влијание на стратегии и планските документи се однесува и на документи кои ги донесуваат општината, а ваквата постапка ја спроведува градоначалникот на општината.

2.6. ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕ НА ПРОЕКТИ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Законската обврска за постапката за **оценување на влијанијата врз животната средина од одредени јавни и приватни проекти предвидена во Директивата 85/337/ЕЕС и 97/11/ЕУ** е поврзана со постапката за издавање на дозвола за градба, но и со други активности кои влијаат врз животната средина (проекти).

Со оцената на влијанијата врз животната средина се идентификуваат, опишуваат и оценуваат влијанијата што еден проект ги има врз животот и здравјето на човекот, флората и фауната, биолошката и пределската разновидност, почвата, водата, воздухот, климатските промени, материјалниот имот и културното наследство. За донесување на Одлуките поврзани со оваа законска обврска надлежна институција е Управата за животна средина при МЖСПП.

Но, доколку Општините се носители (инвеститори) на вакви проекти кои според законските и позаконските акти се наоѓаат на листата на проекти за кои е потребно спроведување на постапка за оценување на

влијанијата на проектот врз животната средина се должни за ваквите проекти да ја спроведуваат во целост оваа законска обврска.

Доколку на територијата на Општината постои инвестиција за која според законот и подзаконските е потребно спроведување на постапка за ОВЖС истите имаат можност да достават свое мислење, во писмена форма, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од 30 дена од денот на објавувањето на студијата за оценка на влијанието на проектот врз животната средина.

2.7. ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛИ И ОДОБРЕНИЈА НА МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Општините се надлежен орган за издавање на Б - интегрирана еколошка дозвола и се целосно одговорни за спроведување на процесот. Во случај кога инсталацијата се наоѓа во заштитено подрачје утврдено согласно со закон, орган надлежен за издавање на Б - интегрирана еколошка дозвола е органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (МЖСПП). Општините можат да формираат заедничка администрација за издавање на Б - интегрирани еколошки дозволи врз основа на Законот за меѓуопштинска соработка.

Според законската легислатива сите правни и физички лица кои вршат активности и дејности кои според посебните подзаконски акти не спаѓаат во листата на проекти и активности за кои е потребно оценка на влијание врз животната средина или на постојните инсталации кои не спаѓаат во листата на активности за кои е потребно Б- интегрирана еколошка дозвола се должни да изработат ЕЛАБОРАТ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА. Во зависност од категоријата на активностите и во зависност дали се работи за нова инсталација или постоечка инсталација надлежностите за одобрување на елаборатите се поделени помеѓу МЖСПП и Општините. Исто така општините можат да формираат заедничка администрација за одобрување на елаборати за заштита на животна средина врз основа на Законот за меѓуопштинска соработка.

2.8. ЛОКАЛНИ МРЕЖИ ЗА МОНИТОРИНГ, ЛОКАЛЕН КАТАСТАР ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ЛОКАЛЕН РЕГИСТАР НА ЗАГАДУВАЧКИ МАТЕРИИ И СУПСТАНЦИ

За мониторинг на одделни медиуми и области на животната средина, општината, можат да формираат локални мрежи за мониторинг. Средствата за формирањето, работењето, одржувањето и развојот на локалната мрежа за мониторинг се обезбедуваат од буџетот на општината.

Општините, за своите подрачја, МОЖАТ да воспостават и одржуваат катастар за животната средина. Катастарот содржи податоци за активностите и за инсталации кои ја загрозуваат или можат да ја загрозат животната средина, а особено податоци за:

- Името или називот на операторот и адресата на локацијата наинсталација, краток опис на активностите и на техничкиот процес;
- Значајни податоци кои се однесуваат на емисиите, опасните супстанции присутни во постројките, создавањето отпад, користењето на природните богатства и на енергијата;
- Издадени дозволи, решенија и измените и дополнувањата на дозволи и решенијата;
- За контролата што се врши, за значајните резултати и за преземените мерки.

Општините за своите подрачја, можат да воспостават и одржуваат Регистар на загадувачки материи и супстанции и на нивните карактеристики. Исто така општините можат да формираат заедничка администрација за мониторинг, регистер на загадувачки материи и супстанции и катастар на животната средина врз основа на Законот за меѓуопштинска соработка.

2.9. УЧЕСТВО НА ЈАВНОСТА И ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ

Секој има право, без притоа да мора да го докажува својот интерес, од органите и правните и физичките лица, да бара валидизирани информации и податоци што се однесуваат на животната средина. Информациите за животната средина можат да бидат во посед или да се поседуваат за органите и правните и физичките лица. Правото на пристап до информациите за животната средина се остварува во однос на сите информации во писмена, визуелна, аудио, електронска или на кој било друг начин достапна форма.

Општините се должни да ги обезбедат сите потребни мерки и да пропишат постапки со кои се обезбедува остварување на правото на пристап до информациите и учество на јавноста во донесувањето на одлуките кои се однесуваат на состојбата на животната средина, како и да обезбедат изјаснување на јавноста во постапката за донесување на тие одлуки.

Општините во рамките на нивните со закон утврдени надлежности кои се однесуваат на заштитата на животната средина, се должни да ја информираат јавноста за случаите на надминување на дозволените емисии и во другите случаи на загадување на животната средина и да донесуваат посебен акт за преземање задолжителни мерки за заштита на животната средина, доколку загадувањето е ограничено само на подрачјето на општината и и нема влијание на пошироката област и за тоа ја известуваат јавноста, на начинот што е утврден со закон и со статутот на општината.

3. ЗАДОЛЖЕНИЈА И ОБВРСКИ ЗА ПРАВНИТЕ И ФИЗИЧКИ ЛИЦА

3.1. ОПШТИ ОБВРСКИ НА ПРАВНИТЕ И ФИЗИЧКИТЕ ЛИЦА

- Се ДОЛЖНИ при преземањето активности или при вршењето дејности да обезбедат висок степен на заштита на животната средина и на животот и здравјето на луѓето;
- Во својата работа и активности се ДОЛЖНИ да се стремат кон начелата за почисто производство, со цел да се намалат ризиците за животот и здравјето на луѓето и за животната средина, како и да се зголеми економската и еколошката ефикасност, преку примена на стратегија за заштита на животната средина и тоа во поглед на сировините, производствените процеси, производите.
- Загадувачот е ДОЛЖЕН да ги надомести трошоците за отстранување на опасноста од загадување на животната средина, да ги поднесе трошоците за санација и да плати правичен надомест за штетата причинета врз животната средина, како и да ја доведе животната средина, во најголема можна мера, во состојба како пред оштетувањето;
- Корисникот на природните богатства е ДОЛЖЕН да ги надомести трошоците за обезбедување на одржливиот развој, како и за санација на деградацијата на медиумите и одделните области на животната средина која настанала со користењето на природните богатства;
- Заради задоволување на потребите за здрава животна средина, како и социјалните и економските потреби на сегашните

генерации, без притоа да се загрозат правата на идните генерации да ги задоволат сопствените потреби, при преземањето на секоја активност или вршење на која било дејност **ЗАДОЛЖИТЕЛНО** треба да се водат сметка за рационалното и одржливото користење на природните богатства;

- Производителите и увозниците на хемикалии или производи се **ДОЛЖНИ**, пред да ги продадат или да ги увезат, да обезбедат податоци за нивните особини и ефекти, според кои можат да се класифицираат, пакуваат и да се означат, на начин како што е пропишано со закон;
- Секое правно и физичко лице коешто спроведува проект, односно активности, е **ДОЛЖНО** да преземе мерки и активности за заштита и унапредување на животната средина и враќање на животната средина во задоволителна состојба, на начин утврден со решението со кое се одобрува спроведувањето на проектот, односно на активностата.
- Правните и физичките лица се **ДОЛЖНИ** да ги чуваат податоците за користените природни богатства, сировини и енергија, емисиите на загадувачки материи и супстанции, видовите, карактеристиките и количествата на создадениот отпад, како и другите податоци предвидени со законот.
- Правните и физичките лица кои имаат извор на емисија и со своите активности влијаат врз еден или повеќе медиуми и области на животната средина и/или користат природни богатства се **ДОЛЖНИ**, во согласност со законот, да вршат интересен мониторинг на изворите на емисија, односно на искористувањето на природни богатства.
- Правните и физичките лица кои со своите активности придонесуваат во емисиите, се **ДОЛЖНИ** да вршат мониторинг и контрола на емисиите во согласност со интегрираните еколошки дозволи; Ваквиот интересен мониторинг се **ДОЛЖНИ** да го вршат со користење на уреди и инструменти одобрени во постапката за

верификација на мерилата, утврдена со закон, како и да ги одржуваат уредите и инструментите за мониторинг во исправна состојба. Интерниот мониторингот, правните и физичките лица, можат да го вршат преку сопствени служби или преку акредитирани научни и стручни организации и други правни лица кои ги исполнуваат условите за вршење мониторинг.

- Правните и физичките лица на барање на општината или на органот на државната управа надлежен за живота средина, се **ДОЛЖНИ** да доставуваат/обезбедуваат податоци за изготвување и одржувањето на РЕГИСТАР на загадувачки материји, супстанции и нивни карактеристики во согласност со издадените интегрирани еколошки дозволи и еколошки елаборати;
- Правните и физичките лица на барање на општината или на органот на државната управа надлежен за живота средина, се **ДОЛЖНИ** да доставуваат/обезбедуваат податоци за изготвување и одржувањето на КАТАСТАР НА ЖИВОТНА СРЕДИНА во согласност со издадените интегрирани еколошки дозволи и еколошки елаборати;
- Секое правно или физичко лице кое е оператор на инсталација е **ДОЛЖЕН**, на барање на државниот инспектор за животна средина и овластениот инспектор за животна средина, да ги достават сите информации, вклучувајќи ги и економските податоци, кои се важни за проценување на загадувањето и за одредување на мерките за превенција и за заштита.

3.2. ПОСЕБНИ ОБВРСКИ ЗА ПРАВНИТЕ И ФИЗИЧКИТЕ ЛИЦА ВО ОДНОС НА ЗАШТИТАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Со усвојувањето на законот за животна средина (2005) и усвојувањето на останата законска легислатива која е поврзана со заштитата и унапредувањето на животната средина, како и вметнувањето на одредбите на европската регулатива за животна средина во националното законодавство на Република Македонија, правните и физички лица во склад со обемот, капацитетот и оперативната фаза на

нивните дејности и активности се стекнаа со обврски за регулирање и усогласување на нивното работење во склад со мерките за заштита на животната средина.

Според законот за животна средина во зависност од обемот, проектираниот капацитет и влијанието на дејностите и активностите на правните и физички лица (оператори) врз животната средина, работењето на нивните постоечки инсталации се уредува преку постапка и процедура за одобрување на:

- А - Интегрирана еколошка дозвола;
- Б - Интегрирана еколошка дозвола; или
- ЕЛАБОРАТ за заштита на животната средина;

Исто така со рамковниот закон за животна средина, доколку станува збор за изградба на нова инсталација, инвеститорот е должен покрај проектна документација пред да отпочне со градба на инсталацијата во зависност од обемот и проектираниот капацитет на инсталацијата на добие одобрување на:

- СТУДИЈА за оценка на влијание на проектот врз животната средина; или
- ЕЛАБОРАТ за оценка на влијание на проектот врз животната средина;

Во зависност од големината на инсталацијата на операторот, надлежностите за издавање на интегрирани еколошки дозволи и елаборати за заштита на животната средина се поделени помеѓу единиците на локалната самоуправа (општините), односно Одделението за урбанизам и животна средина при Општина Радовиш и државниот орган надлежен од областа на животната средина (МЖСПП односно Управата за животна средина).

Шематски приказ 1 – Распределба на надлежности за издавање на интегрирани еколошки дозволи и одобрување на елаборати за заштита на животната средина помеѓу МЖСПП и ЕЛС за постоечките инсталации.

Кога станува збор за изградба на нови инсталации надлежности исто така се поделени помеѓу единиците на локалната самоуправа (општините) и државниот орган за надлежен од областа на животната средина (МЖСПП).

Шематски приказ 2 – Распределба на надлежности за издавање на одобрување на оценка на влијание врз животна средина за изграба на нови инсталации.

Правните и физичките лица (операторите) врз основа на нивните активности и дејности (инсталции) во согласност со законските одредби од законот за животна средина и подзаконските акти кои ја регулираат оваа проблематика, во зависност дали станува збор за постоечка инсталација или нова инсталација и во склад со нивниот обем на работа (проектиран капацитет) се **ДОЛЖНИ** да ја припремаат потребната документација и ја доставуваат на одобрување до соодветната институција која е надлежна според законот за животна средина.

3.3. ИНТЕГРИРАНО СПРЕЧУВАЊЕ И КОНТРОЛА НА ЗАГАДУВАЊЕТО

Обврската за интегрирана еколошка дозвола произлегува од Директивата на ЕУ 96/61/ЕС за Интегрирано спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ) од определена индустриска активност/дејност, која е транспонирана во законот за животна средина од 2005 год.

Интегрираната еколошка дозвола вклучува контролирана работа на индустриска инсталација преку една единствена дозвола за контролата на загадувањето и влијанието врз животната средина. Тоа подразбира дека отпадните води, емисии во воздух и почва, управувањето со отпадот, бучавата и други работи поврзани со дадената постројка ќе се третираат заедно и во целост. Институцијата надлежна за спроведување на оваа законска обврска ќе постави услови во дозволата кои мора да се исполнат и да обезбедат висок степен на заштита на животната средина во целина. Овие услови мора да се базирани на употребата на најдобро достапни техники (НДТ) кои претставуваат баланс помеѓу трошоците на операторот во споредба со придобивките кон животната средина.

Главна цел на ИСКЗ е да се осигура дека операторот ќе постигне високо ниво на заштита на животната средина во целост првенствено со спречување, а каде што тоа не е погодно со намалување до прифатливо ниво, на емисиите во воздухот, водата и почвата. ИСКЗ има интегриран пристап, што значи дека операторот мора да ги зема во предвид целокупните влијанија на инсталацијата врз животната средина т.е. емисии во воздух, вода и почва, создавање на отпад, употреба на сировини, енергетска ефикасност, бучава, заштита од несреќи, управување со ризици итн.

Конкретни цели на ИСКЗ се да осигура дека:

- сите соодветни превентивни мерки против загадување се превземени;
- не е предизвикано значително загадување;

- се избегнува создавање на отпад; а каде што се произведува се употребува повторно или ако тоа не е технички и економски оправдано се депонира при што се избегнува или намалува влијанието врз животната средина;
- енергијата се искористува ефикасно;
- сите неопходни мерки се превземени за да се обезбеди заштита од хавари и да се ограничат нивните последици;
- сите неопходни мерки се превземени за да се избегне било каков ризик од загадување по престанокот со работа и да се врати локацијата во задоволителна состојба.

Еколошка Дозвола претставува документ издаден надлежен орган и претставува оној дел од пишаната одлука или целата пишана одлука (или неколку такви одлуки) со којашто се дава овластување за работа на целата или на дел од инсталацијата, а што е предмет на одредени услови со кои се гарантира дека инсталацијата е усогласена со барањата утврдени со Законот за животна средина и подзаконските акти или со други закони и подзаконски акти кои се однесуваат или имаат допирини точки со заштитата на животната средина. Дозволата може да опфаќа една или повеќе инсталации или делови од инсталации на иста локација, со кои работи истиот оператор.

Под **Интегрирана** се подразбира систематско превземање на мерки од страна на инсталацијата за заштита на животната средина, преку примена на Најдобри Достапни Техники - НТД (оваа не обврзувачко за Б дозволите меѓутоа е препорачливо): првенство на спречувањето пред намалувањето на загадувањето; учество на јавноста; контрола на условите во дозволата - сопствен мониторинг и мониторинг од надлежна институција која ја издава дозволата; поседување на систем за управување со животната средина - за да се осигура систематски пристап кон проблемите од областа на животната средина; доставување извештаи според условите во дозволата на начин и со фреквенција како што е наведено во дозволата.

Во зависност од активноста која што се врши во инсталацијата и во зависност од проектираниот капацитет интегрираните еколошки дозволи се поделени на:

- А – интегрирана еколошка дозвола;
- Б – интегрирна еколошка дозвола;

Поделбата на А и Б интегрирани еколошки дозволи и дозволи за усогласување со оперативен план е регулирана според активностите и дејносни на индустриските инсталаци опфатени во:

- *“Уредба за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола односно дозвола за усогласување со оперативен план и временски распоред за поднесување на барање за дозвола за усогласување со оперативен план”* усвоена од Владата на Република Македонија од 13 октомври 2005 год. (Службен весник на РМ“ бр. 89/05 од 21.10.2005 год.).

Ваквата Уредба ги определува активности за кои е потребно А интегрирана еколошка дозвола и дозвола за усогласување на оперативен план – Прилог 1 и активности и дејности за кои е потребна Б интегрирана еколошка дозвола и дозвола за усогласување на оперативен план – Прилог 2.

Според законот за животна средина надлежен орган за издавање на А интегрирани еколошки дозволи и дозволи за усогласување на оперативен план за инсталации за кои е потребно А интегрирана еколошка дозвола е државниот орган надлежен од областа на животна средина – Министерство за животна средина и просторно планирање, односно Управата за животна средина.

За активностите на инсталациите кои спаѓаат во прилог 2 од уредбата надлежен орган за издавање на интегрирани еколошки дозволи Единицата за локална самоуправа – Општината на чија територија се наоѓа инсталацијата. Доколку инсталацијата се наоѓа на територија на заштитено подрачје во тој случај надлежен орган за издавање на Б интегрирна еколошка дозвола или дозвола за усогласување на

оперативен план е Министерството за животна средина односно Управата за животна средина.

Законот за животна средина предвидува два типа на интегрирани дозволи; Првата се однесува на нови инсталации каде процедурите се во согласност со ЕУ Директивата 96/61/ЕС и втората е Дозвола за усогласување која е основа за постепено усогласување на постоечките инсталации со цел да ги постигнат ИСКЗ стандардите. Крајната цел на оваа дозвола е постигнување на еколошките стандарди и добивање на целосна ИСКЗ дозвола. Процедурата за двете дозволи е идентична освен тоа што е предвидена дополнителна фаза во случајот со Дозволата за усогласување во која се предвидени преговори со регулаторот како надлежен орган.

3.3.1. Б интегрирана еколошка дозвола

Претставува документ која е издаден од страна на Локалната Самоправа на инсталации кои се наоѓаат на нејзина територија и се определени со Уредбата донесена од страна на Владата на Република Македонија како активностите на инсталациите се опишани во Прилог 2.

Б интегрираната еколошка дозволата особено содржи податоци за операторот и инсталацијата, како и барањата кои операторот мора да ги исполни во врска со работењето на инсталацијата, во согласност со условите утврдени во закон и прописите донесени врз основа на закон.

Во Б дозволата исто така се наведуваат и обврските во однос на мониторингот на емисиите, определувањето на методите и зачестеноста на мерењата. Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува формата и содржината на дозволата исто така ги пропишува супстанциите и нивните гранични вредности на емисии кои се утврдуваат со Б- интегрираната еколошка дозвола.

Дозвола за усогласување со оперативни планови. За време на подготвителниот период на Законот за животна средина беше земен во предвид економската состојба на постоечките инсталации и поради тоа

беше воведена Дозвола за усогласување со оперативен план со цел да се одреди и усогласи оптимално време потребно на инсталацијата за постигнување на ИСКЗ стандардите.

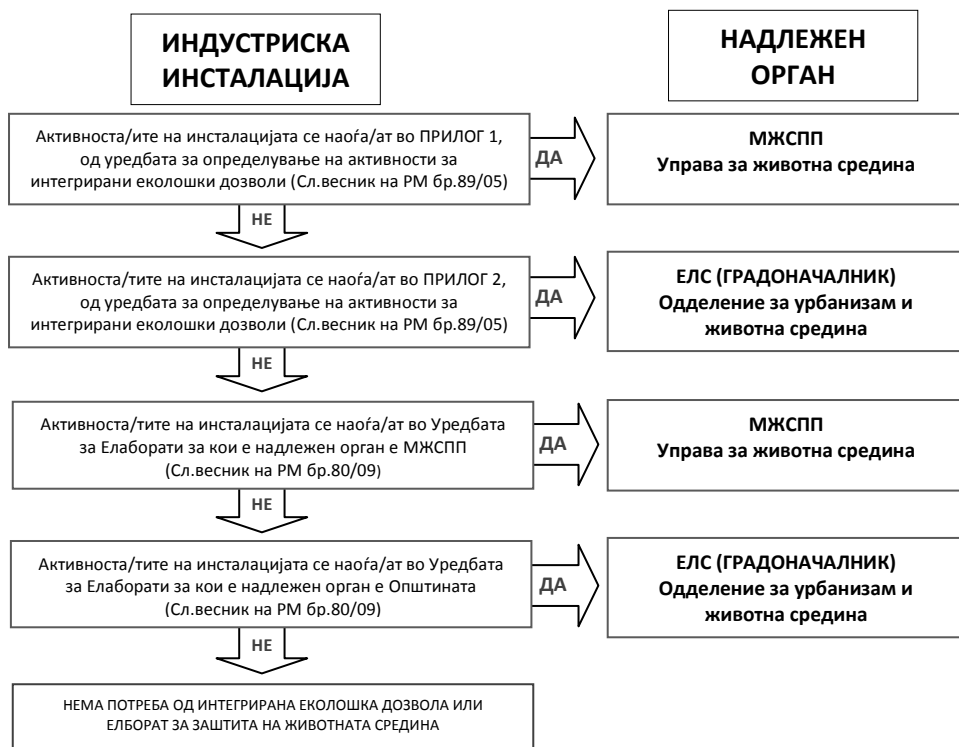
Постоечките инсталации ќе аплицираат за Дозвола за усогласување која ќе вклучува предложен оперативен план. Оперативниот план мора да вклучува планирани активности кои ќе бидат остварувани од страна на операторот на годишно ниво. Како постоечки инсталации се сметаат сите инсталации кои оперираат пред 01.07.2007 година, односно за Дозвола за усогласување со оперативен план може да поднесат и оператори на инсталации кои започнале со работа пред 31.12.2009 год. После овој датум според законот сите ново основани или поставени инсталации не можат да поднесат барање за дозвола за усогласување со оперативен план, туку директно ќе треба да поднесат Барање за А или Б интегрирана еколошка дозвола.

За секој сектор од индустријата е одреден шест месечен период за аплицирање. По аплицирањето операторот ќе преговара со надлежниот орган по однос на Планот за усогласување и краен резултат треба да биде финален План за усогласување и период за усогласување во кој ќе се достигнат барањата за најдобри достапни техники. Резултат на оваа процедура треба да биде тоа што инсталацијата ќе добие дозвола која ќе и овозможи непрекината работа.

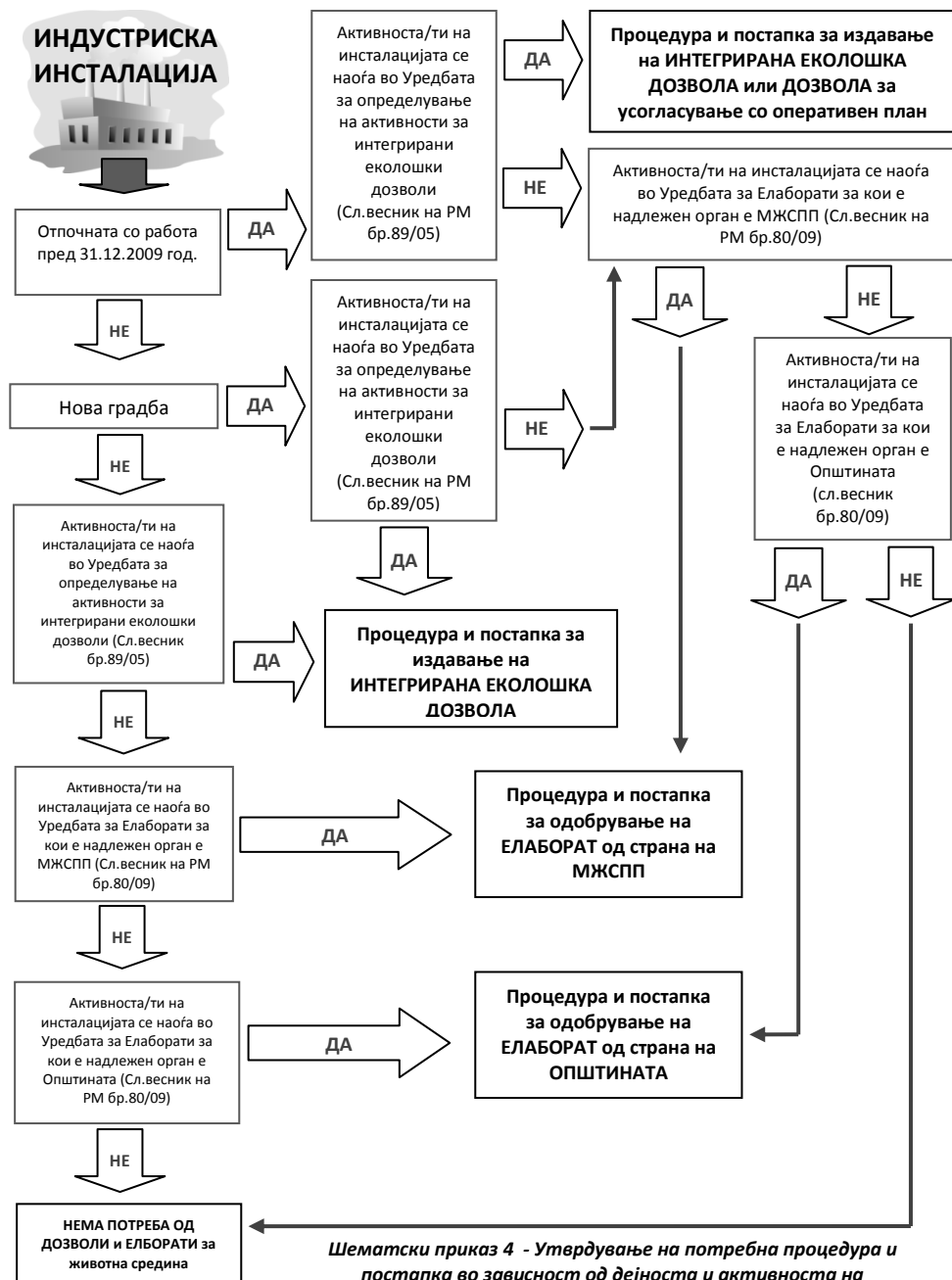
3.4. ЕЛАБОРАТИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Во колку активностите и дејностите на индустриските инсталации не се опфатени во *уредбата за определување на активностите за кои е потребна интегрирана еколошка дозвола или дозвола за усогласување со оперативен план*, тогаш за таквите инсталации се применува членот 24 од законот за животна средина во кој се вели дека за таквите активности и дејности на постоечките инсталации, операторите потребно е **ЗАДОЛЖИТЕЛНО** да изготват ЕЛАБОРАТ за заштита на животната средина и да го достават до надлежниот орган за негово одобрување. Активностите и дејностите на операторите за кои е потребно изготвување на ЕЛАБОРАТ за заштита на животната средина се дефинирани со два подзаконски акти и тоа:

- **“Уредба** за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат а за чие одобрување е надлежен органот за вршење на стручни работи од областа на животната средина“ (Службен весник на РМ“ бр. 80/09 од 26.06.2009 год);
- **“Уредба** за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување е надлежен градоначалникот на општината, градоначалникот на Градот Скопје и градоначалникот на општините во Градот Скопје“ (Службен весник на РМ“ бр. 80/09 од 26.06.2009 год);

Шематски приказ 3 - Утврдување на надлежност за издавање на интегрирана еколошка и/или одобрување на елаборат за заштита на животната средина

3.5. ПРОЦЕДУРА И ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА Б-ИНТЕГРИРАНА ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА

3.5.1. Поднесување на барање за интегрирана еколошка дозвола

За издавање на Б интегрирана еколошка дозвола операторот поднесува барање до надлежните органи на општината, на градот Скопје или до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина доколку инсталацијата се наоѓа во заштитено подрачје на територијата на Општината.

Брањето (Апликацијата) за дозвола мора да биде поднесена во соодветен формат (достапен во ИСКЗ Правилникот), заедно со друга релевантна документација која се поднесува како прилог.

Информациите обезбедени во апликацијата треба да се прикажат преку табели и дијаграми. Со посебни референтни броеви треба да се означат сите емисиони точки. Референтните броеви треба да бидат едноставни логични и лесно забележливи низ апликацијата.

Апликацијата е поделена во повеќе сектори со цел да се олесни работата на апликантот, овластениот орган и другите засегнати страни.

Покрај бараните табеларни податоци, другите релевантни податоци треба да се достават во прилози. Прилозите треба да бидат јасно нумерирани и означени. Страните на прилогот исто така треба да бидат нумерирани. Дополнителни прилози кои ја дополнуваат и дообјаснуваат апликацијата исто така треба да бидат вклучени.

Апликацијата и цела придружна документација која нема доверлива природа ќе бидат заведени во регистрот на дозволи и ќе бидат достапни на јавноста. Информациите за кои апликантот смета дека имаат доверлива природа треба да се идентификуваат и да се поднесат посебно. Доколку апликантот смета дека информацијата е доверлива, истата треба да се поднесе посебно во посебно пlico на кое ќе биде означено со: Доколку се одлучи дека информацијата не може да се

смета за доверлива, истата мора да биде вратена на подносителот на барањето. Во случај кога надлежниот орган ќе одучи дека информацијата не треба да биде достапна на јавноста поради нејзината доверлива природа, природата на информацијата како и објаснување на причините за нејзината доверлива природа ќе бидат достапни за јавноста.

Сите поглавја од ИСКЗ апликацијата нема да се однесуваат за секој апликант. Сепак апликантот треба внимателно да ја разгледа апликацијата и да ги обезбеди сите релевантни податоци. **Сите прашања мора да бидат одговорени.** Доколку за некое прашање се смета дека не е соодветно за секторот за кој се аплицира тоа треба да се означи. Употреба на кратенки како : не соодветно или коса црта треба да се избегнува. Бројот на страните на апликацијата може да се зголемува и истите треба да бидат соодветно означени како што е побарано во апликацијата.

Оперативниот план на интегрираната еколошка дозвола содржи:

- мерки, фазни решенија и рокови за постигнување на условите за
- добивање интегрирана еколошка дозвола;
- услови за работа на инсталацијата;
- распоред за реализација на планот, по одделни фази;
- мониторинг и начин на известување;
- приказ на финансиските средства потребни за реализација на
- секоја од фазите на оперативниот план и приказ на вкупните
- потребни средства за реализација на планот;
- вредностите на емисиите за време на реализација на одделните
- фази на планот;
- индикатори за потрошувачка на сировини, енергија, природни
- богатства, вода и други материјали по одделни фази на планот; и
- други работи утврдени во посебните закони за заштита на одделните
- медиуми и области на животната средина.

3.5.2. Прием на барање за интегрирана еколошка дозвола

1. По пристигнувањето барањето е дадено на лицето одговорно за разгледување на истото;
2. Се прегледува содржината на барањето;
3. Се проверува дали станува збор за активност од Прилог 2 од ИСКЗ уредбата;
4. Дали содржи:
 - Три копии од барањето во печатена форма и дали истите се потпишани?
 - Една електронска копија од барањето
 - Доказ за платена такса;
5. Се пресметува висината на таксата и се споредува со онаа која ја уплатил подносителот на барањето;
 - Доколку таксата е точна, истата се испраќа до одделението за финансии во општината;
6. Лицето одговорно за даденото барање праќа допис до подносителот на барањето со следнава содржина:
 - Барањето е примено и прегледано.
 - Барањето е примено, но таксата не е уплатена или е уплатена погрешна сума и доколку не се корегира во рок од 10 работни дена барањето ќе биде одбиено. Неточната сума е вратена и точната е специфицирана.
 - Барањето е примено, но е во недоволен број на примероци или не е доставена електронска копија. Доколку сите потребни копии не се доставени во рок од десет работни дена барањето ќе биде одбиено.

7. Примената документација е зачувана во регистарот и во електронскиот регистар;
8. Одговорите од подносителот на барањето се сочувани; доколку документацијата задоволува со потребните информации, се продолжува во следната фаза од процесот.

3.5.3. Проследување на барањето за интегрирани еколошки дозволи

1. Барањето се прегледува од лице одговорно за разгледување на истото во рок не подолг од 30 дена од денот на приемот на барањето.
2. Одговорното лице за Барањето праќа електронска копија до овластениот инспектор за животна средина во општината. Доколку овластениот инспектор за животна средина забележи сериозни недостатоци на информации во Барањето треба да го информира одговорниот од одделението за животна средина колку што е можно побргу. Доколку не се добијат забелешки од овластениот инспектор за животна средина ќе се смета дека не се најдени сериозни забелешки.
3. **Посета на локацијата** - откако барањето е прегледано, одговорното лице за барањето организира посета на локацијата заедно со овластениот инспектор за животна средина.
4. Одговорното лице за барањето треба да провери дали барањето ги содржи поглавјата наведени во образецот за барањето.
5. Треба да биде организирана заедничка посета на инсталацијата од страна на овластениот инспектор за животна средина во општината и одговорниот од одделението за животна средина за време на прегледувањето на Барањето. Во некои случаи се потребни 2 посети.
6. **Заклучоци** - Барањето се прегледува за да се утврди дали недостасуваат дополнителни информации. Во рок од 30 дена

одговорното лице подготвува, а раководителот на одделението за животна средина потпишува заклучок во врска со информациите потребни за комплетирање на Барањето. Крајниот рок за достава на потребните информации не треба да биде пократок од 15 дена.

7. **Одлука** - Откако Барањето е прегледано и откако рокот во кој доставувачот на барањето требал да достави дополнителни информации поминал, одговорното лице за барањето подготвува, а раководителот на одделението потпишува решение со кое поради некомплетна документација се одбива барањето.
8. Доставата на дополнителни информации потребни за барањето се зачувани во Регистерот и во електронскиот регистер.
9. Се зема во предвид прашање на доверливост. Доколку Барателот побара информациите да се третираат како доверливи, одговорното лице од одделението за животна средина одредува дали информациите треба да бидат третирани како доверливи или не. За оние информации за кои ќе се одлучи дека немаат доверлива природа му се враќаат на барателот.
10. Одговорите од барателот се евидентирани. Онаму каде што е задоволително барањето преоѓа во фаза на известување на другите засегнати страни.

3.5.4. Објавување во јавност на барањето за дозвола за усогласување со оперативен план

1. Од датумот на прием на барањето се пресметува:
 - 7 дена по приемот на комплетното барање се објавува оглас во еден дневен весник достапен на целата територија на Р.Македонија
 - Надлежниот орган е должен да организира јавна расправа (по исклучок на Став 2, Член 136 од Законот за животна средина) најкасно 20 дена по објавувањето на барањето;

- Краен рок за доставување мислења и коментари од страна на јавноста (30 дена по објавување на Барањето)
2. После изготвувањето на огласот во согласност со моделот за огласи 1, огласот се испраќа до Барателот кој е должен да:
 - Го објави во наведениот дневен весник;
 - Да испрати копија од објавениот оглас до одделението за заштита на животната средина во општината.
 3. Копија од Барањето треба да биде достапно до јавноста во просториите на општината, од денот на објавување на огласот до крајниот рок за поднесување мислења и коментари од јавноста.
 4. Целосното Барање (без доверливите информации) се ставаат на веб страната на општината.
 5. Се праќа ЦД копија до било која организација која работи во областа на животната средина а го има истото побарано писмено. Се разгледува можноста да се информира организацијата дека Барањето се наоѓа на веб страната на општината.

МОДЕЛ ЗА ОГЛАС

Име на компанијата:

Адреса:

град:

Контакт лице: (име и презиме)

Поднесе барање за дозвола за усогласување со оперативен план во општина Во компанијата се вработени xxx луѓе. Компанијата се занимава со (индустриска гранка).

Локацијата на фабриката зафаќа површина од xxx хектари и е лоцирана xx километри од градот xxxxx.

Барањето е достапно на веб страната на општината www.nnnnnn.gov.mk од датум дд.мм.гггг.

Барањето е достапно и во просториите на општината секој работен ден во работно време од – до, на адреса:

(Општина)

(адреса)

(град)

Секое лице може да достави писмен коментар во однос на Барањето. Коментарите треба да се достават до одделението за заштита на животната средина во општина. . . . на горе наведената адреса не покасно од (датум).

3.5.5. Организирање на јавна расправа за барањето за дозвола за усогласување со оперативен план

1. Откако Барањето ќе биде објавено во дневен весник, јавоста може да поднесе мислења и коментари во рок од 30 дена од денот на објавата. Надлежниот орган за издавање на дозвола може да организира јавна расправа во рок не подолг од 25 дена од денот на објавувањето на Барањето. Исклучок од ова - надлежниот орган мора да организира јавна расправа доколку тоа го побараат:
 - Најмалку едно здружение на граѓани за заштита и унапредување на животната средина регистрирано на подрачјето на општината каде се наоѓа инсталацијата;
 - Ако тоа го барале повеќе од 10% од граѓаните кои доставиле мислења и коментари на барањето и
 - Ако тоа го барал градоначалникот на општината.
2. Членови на засегнатата јавност поднесуваат писмено барање за одржување на јавна расправа до Одделението за заштита на животната средина од општината.(или Органот надлежен за издавање на дозвола.)
3. Одделението за заштита на животната средина од општина испраќа стандардно писмо и е-маил до Операторот (колку што е можно побрзо но не повеќе од 2 дена од примањето на Барањето). Во писмото мора да биде наведен крајниот рок за одржување на јавната расправа. Во е-маил-от Одделението за заштита на животната средина од општина ќе побара повратен одговор за примањето на писмото.
4. Операторот ќе објави стандардна објава, најмалку 3 дена пред одржување на јавната расправа. Операторот ќе го испрати огласот до Одделението за заштита на животната средина од општина Објавата ќе биде архивирана. Операторот ќе ја

однесе објавата во Одделението за заштита на животната средина од општина. ќе ја постави на огласна табла пред општината и ќе остави една копија.

5. Операторот е обврзан да испрати писмени покани до членовите на засегнатата јавност кои поднеле барање за одржување на јавна расправа известувајќи ги за точниот датум и место на одржување на расправата.
6. Одделението за заштита на животната средина од општинаќе оцени дали се исполнети услови за одржување на јавната расправа (датумот, местото и времето).
7. Лицето од одделението за заштита на животната средина од општина..... одговорно за Барањето (тој/таа треба да прави записник), локалниот инспектор и други членови на општината може да учествуваат на расправата по потреба.
8. Следниот ден Операторот го праќа записникот со снимка од расправата до Одделението за заштита на животната средина од општина.....
9. Членот на одделението за заштита на животната средина од општина.. проверува дали неговиот записник одговара со записникот на Операторот.
10. Одделението за заштита на животната средина од општина.. ќе ги земе во предвид записниците од јавната расправа при подготовката на дозволата.
11. Со цел да се утврди дали јавната расправа е одржана согласно со легислативата се користи следната Листа за проверка. Во случај на сериозни пропусти одделението за заштита на животната средина од општина..... треба да побара повторување на јавната расправа која ќе биде организирана од Операторот.

3.5.6. Прием на коментари/забелешки на барањето за интегрирана еколошка дозвола

1. Сите пристигнати документи се сочувуваат во регистер.

Ова може да вклучува достава од:

- Јавноста
- Граѓански организации

2. Документите пристигнати покасно од одредениот рок не се земаат во предвид.
3. Само писмени коментари се земаат во предвид.
4. Членот на одделението за заштита на животната средина во општината ќе ги земе во предвид доставените коментари и забелешки при подготвувањето на Нацрт дозволата.
5. Членот на одделението за заштита на животната средина во општината ќе подготви извештај за тоа како коментарите на јавноста се земени во предвид и ако не се земени во предвид објаснување зошто не се земени во предвид. Извештајот ќе го вклучува следното:
 - Име и адреса на личноста која ги поднела забелешките.
 - Заклучоци од коментарите
 - Заклучоци на одговорното лице за поднесените коментари.

3.5.7. Процес на преговарање и постигнување согласност

Постапката за добивање на дозвола за усогласување со оперативен план се одвива по пат на преговори меѓу операторот на инсталацијата и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната, средина односно градоначалникот на општината.

Постапката за преговарање и постигнување на согласност за содржината на оперативниот план и за рокот за реализација на оперативниот план започнува, веднаш по поднесување на барањето за добивање дозвола

за усогласување со оперативен план од страна на операторот на инсталацијата со одлука на градоначалникот на општината.

Поради тоа што постојат голем број на инсталации а капацитетот на одделението за заштита на животната средина е мал преговорите треба да бидат концизни, ефективни и лимитирани по број и не треба да има повеќе од 2 состаноци за секоја инсталација.

Се поставува распоред за секоја инсталација. Согласноста за содржината и рокот на реализација на оперативниот план треба да се постигне во рок од една година од поднесување на барањето за дозвола за усогласување со оперативниот план.

Листа на активности кои треба да се превземат во процесот на преговарање:

1. Лицето одговорно за барањето на дадена инсталација покрај проверката на барањето во целост, проверува и дали предлог оперативниот план е соодветен, односно дали ги содржи сите потребни елементи (во согласност со правилникот за постапката за издавање на дозволи за усогласување со оперативен план). Доколку не е тогаш му испраќа писмо;
2. Доколку се констатира дека предлог оперативниот план ги задоволува критериумите наведени во правилникот, тогаш се пристапува кон изготвување на нацрт дозвола. Нацрт дозволата се праќа на коментари до Операторот;
3. Општината организира интересен состанок се цел да ги усогласи ставовите на општината во однос на условите во нацрт дозволата по кои треба да се преговара со операторот. Лица присутни на состанокот се: Градоначалникот на општината, Раководителот на одделението за животна средина, лицето одговорно за барањето и за изготвувањето на дозволата, записничар(може и некој од останатите присутни да го води записникот);
4. Доколку е потребно, операторот по добивањето на нацрт дозволата, може да го надополни оперативниот план;

5. Со одлука на градоначалникот отпочнуваат преговорите. Преговарачкиот тим одредува ги одредува прашањата за кои ќе се преговара, а најчесто се преговара за роковите за усогласување од оперативниот план. За секоја инсталација се поставуваат посебни рокови, меѓутоа тие рокови не смеат да бидат после 2014 година;
6. Лицето одговорно за дозволата, по донесената одлука за отпочнување на преговорите, испраќа покана до операторот за одржување на првата средба. Поканата содржи време, датум, место и дневен ред за состанокот, како и одлуката за отпочнување на преговорите;
7. За секој состанок се води записник. Тимот за преговори одредува лице кое ќе биде задолжено за тоа, меѓутоа тоа не треба да биде лицето кое е одговорно за дозволата. Записникот го потпишуваат сите присутни. После секој состанок, записничарот праќа копија од записникот до операторот;
8. После првиот состанок, а со цел структурираност во преговорите, потребно е да се изготви заклучок за тоа што е договорено на првиот состанок и за што треба да се преговара на вториот, односно дневниот ред за следниот состанок треба да биде познат со цел лицата кои нема да бидат присутни да можат да дадат сопствени коментари на писмено, а во поканата за вториот состанок треба да се испратат и заклучоците од првиот, како и работите за кои треба да се преговара на тој состанок;
9. Оваа процедура не ја вклучува јавноста, меѓутоа ако се засегнати други институции тогаш се бараат коментари од нив;
10. Се одржува вториот состанок, а со тоа треба да е завршена процедурата на преговарање;
11. Доколку е постигната согласност за оперативниот план, тогаш лицето одговорно за дозволата подготвува известување кое треба да биде објавено на огласната табла на општината во кое се вели дека е постигната согласност за оперативниот план и се даваат информации за неговата достапност;

12. Доколку не е постигната согласност, лицето одговорно за издавање на дозволата, му испраќа писмо на градоначалникот на општината да го извести (С.П. 2.6.7);
13. Сите дописи помеѓу операторот и општината во текот на целиот процес на преговарање се архивираат;

3.5.8. Нацрт на интегрирана еколошка дозвола

1. Целата документација потребна за дозволата за усогласување со оперативен план му се доделува на лице од одделението за заштита на животната средина. Лицето од одделението за заштита на животната средина треба да побара помош од други лица од општината (органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина) во подготовката на Нацрт дозволата доколку смета дека тоа е потребно.
2. Откако е констатирано дека барањето е комплетно, коментарите од јавноста се доставени, организирана е јавна расправа може да се отпочне со детално разгледување на барањето (60 дена од денот на завршување на времето за доставување на коментари од јавноста) и изготвување на нацрт дозвола од страна на лицето назначено за тоа. Доколку е потребно повеќе време за разгледување на барањето поради неговата комплексност, регулаторот му доставува на операторот информација за продолжување на рокот.
3. Доколку одговорниот за Барањето оцени дека доставените информации се недоволни, може да се обрати до подносителот на барање барајќи информациите кои недостасуваат да се обезбедат до одреден рок (С.П. 2.7.3) не подоцна од 30 дена од датумот на приемот на писмото. Во овој случај доколку одговорното лице смета дека информациите кои недостасуваат се од голема важност, може да го повтори процесот на известување на јавноста и засегнатите страни. Доколку информациите кои недостасуваат не се од голема

важност тогаш тие ќе се вклучат во вкупната документација достапна на одговорното лице.

4. Во случај на одбивање, раководителот на одделението за заштита на животната средина мора да го извести подносителот на барање за причините за одбивањето. Подносителот на барањето може да се жали на оваа одлука во рок од 15 дена од приемот на одлуката.
5. Одговорното лице при пишување на условите во нацрт дозволата ги зема во предвид информациите дадени во барањето и друга придружна документација како и соодветните национални законски акти и европски упатства и директиви.
7. Овластениот инспектор исто така треба да направи извештај кој ја сумаризира содржината на доставените информации во барањето и другите документи заедно со кратко објаснување за тоа како забелешките од засегнатите страни се земени во предвид при изготвување на дозволата.
8. Нацрт дозволата и извештајот треба да бидат испратени до раководителот на одделението за заштита на животната средина за проверка и одобрување, најмалку 10 дена пред крајниот рок за издавање на нацрт дозволата.
9. Нацрт дозволата е одобрена и потпишана во име на Градиначалникот на општината.
10. Копија од нацрт дозволата е пратена до:
 - Операторот;
 - Инспекторот за животна средина;
 - Ставена на веб страната на општината;
12. Огласот е објавен во дневен весник кој ќе ја информира јавноста за издавање на нацрт дозвола во рок од 2 дена од потпишувањето на истата. (Модел за оглас 4).

13. Било која засегната страна може да достави писмени забелешки до одделението за заштита на животната средина по однос на нацрт дозволата во рок од 14 дена од датумот на објавување на огласот.
14. Копија од нацрт дозволата ќе биде достапна на јавноста во определена просторија на општината.

3.5.9. Вршење увид во инсталацијата

1. Надлежниот орган односно одделението за заштита на животната средина во општината, пред да донесе решение за издавање на дозвола за усогласување со оперативен план, врши увид во инсталацијата и нејзината работа се со цел да утврди дали инсталацијата ги исполнува барањата утврдени во дозволата.
2. Увидот во инсталацијата го врши овластениот инспектор за животна средина на општината заедно со лицето одговорно за барањето на дадената инсталација.
3. Овластениот инспектор за животна средина од општината е должен да го извести операторот за денот и часот кога ќе се изврши увидот во инсталацијата.
4. Овластениот инспектор за животна средина од општината за увидот во инсталацијата води писмени заклучоци кои ги предава на одделението за заштита на животната средина во рок од 14 дена. Заклучоците може да вклучуваат видувања на состојбата и препораки.
5. Заклучоците добиени од овластениот инспектор за животна средина од општината, ќе бидат земени во предвид при изготвувањето на дозволата.
6. Операторот има право да се жали во одделението за заштита на животната средина во општината на заклучоците од овластениот инспектор за животна средина.

7. Одделението за заштита на животната средина од општината при изготвувањето на финалната дозвола за усогласување со оперативен план, ќе ги земе во предвид сите евентуални измени на заклучоците од овластениот инспектор за животна средина.
8. Одделението за заштита на животната средина од општината ќе испрати копија од финалната дозвола за усогласување со оперативен план до овластениот инспектор за животна средина.

3.5.10. Издавање на дозвола

Градоначалникот на општината донесува решение со кое се издава/не се издава дозвола за усогласување со оперативен план;

Градоначалникот на општината, донесува решение со кое се издава/не се издава Б - интегрирана еколошка дозвола откако е известен од операторот дека се исполнети обврските од оперативниот план.

Операторот е должен да го извести надлежниот орган за издавање на дозволи, шест месеци пред истекот на рокот за реализацијата на оперативниот план.

Откако е донесено решение за издавање на интегрирана еколошка дозвола/ дозвола за усогласување со оперативен план, истото се објавува во еден дневен весник кој е достапен на територијата на Р.Македонија.

Градоначалникот на општината и Градоначалникот на Градот Скопје е должен да води општински Регистар на Б- интегрирани еколошки дозволи за своето подрачје, како и да достави копија до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина води и одржува Регистар на издадени Б интегрирани еколошки дозволи. Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата, содржината и начин на водење на Регистарот од

од овој член, како и начинот на доставување на податоците за упис во Регистарот.

Кога покрај Б- интегрирана еколошка дозвола за инсталацијата се потребни добивање на други дозволи поврзани со користење и експлоатација на природни богатства или дозволи за испуштања во животната средина, органот надлежен за издавање на Б интегрираната дозвола, нема да ја издаде дозволата доколку инвеститорот не ги обезбеди потребните дозволи.

Кога НЕМА да се издаде Дозвола?

Во согласност со барањата од Законот за животна средина (Член 106 (1)), Министерството за животна средина и просторно планирање или Локалната Самоуправа нема/ не треба да издаде Интергрирана еколошка дозвола ако:

1. е веројатно дека предложениот начин на спроведување на активностите ќе предизвика штетни последици врз животот и здравјето на луѓето и врз животната средина;
2. поднесеното барање не е во согласност со законот за животна средина или другите закони или други регулативи базирани на нив;
3. предложените техники за одвивање на активностите во инсталацијата не се усогласени со стандардите за животна средина;
4. операторот пропуштил да ги обезбеди сите барани информации на начин и во времето дадено и побарано од него.

3.6. ПРОЦЕДУРА И ПОСТАПКА ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА ЕЛАБОРАТ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Елаборат за заштита на животната средина (во понатамошниот текст: елаборат) се изработува од страна на правните и физичките лица кои вршат дејности или активности, а кои не спаѓаат во проектите за кои се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина и интегрирани еколошки дозволи. Нивната должност е да изготват елаборат за заштита на животната средина со цел да се оцени влијанието на дејностите или активностите врз животната средина, и тоа пред започнувањето на спроведувањето на проектот.

3.6.1. Содржина на елаборат за заштита на животната средина

Елаборатите за заштита на животната средина треба да ги содржат следниве информации:

1. Општи податоци;
2. Вид на елаборат;
3. Орган надлежен за одобрување на елаборатот за заштита на животната средина;
4. Опис на проектот во кој се врши дејноста или активноста;
5. Опис на животната средина околу локацијата на проектот;
6. Влијание на проектот врз животната средина;
7. Програма за заштита на животната средина;
8. Заклучок;
9. Попис на прилози;
10. Изјава.

Општи податоци, подразбира податоци: име на правното или физичкото лице кое врши дејност или активност, правен статус, сопственост, адреса, матичен број на правното лице, шифра на дејност, категорија на

дејноста, број на вработени, проектиран капацитет, контакт лице, контакт информации, оперативна фаза на инсталацијата, орган надлежен за одобрување на елаборатот.

3.6.2. Опис на проектот/инсталацијата во која се врши дејноста

Во овој дел се доставуваат информации и податоци со кои, кога е применливо, треба да се опфати следното:

1. Опис на дејноста или активноста:

- во овој дел се дава генерален преглед на видот на активноста или дејноста;

2. Опис на локацијата

- се наведува опис за местоположбата каде се наоѓа постројката во која се врши дејноста или активноста;
- се наведува оддалеченоста на локацијата од населеното место;
- кога дејноста или активноста се врши надвор од населено место се приложува картографски прилог во мерка 1:25000;

3. Техничко-технолошки опис на дејноста или активноста

- опис на постројката во која се врши дејноста или активноста;
- опис на технолошкиот процес, методите, помошните процеси како и да се приложат дијаграми за истите;
- копии од планови, цртежи или мапи на локациите на производствените објекти, помошните објекти, складишта, локации на изворите на емисии во вода, воздух, почва, бучава, вибрации и друго;
- сировини и помошни материјали кои се планираат односно се користат при вршењето на дејноста или активноста изразени на годишно ниво;
- електрична енергија што се планира, односно се користи при вршењето на дејноста или активноста изразена во kW/ час на годишно ниво;
- количество на вода што се планира, односно се користи при вршењето на дејноста или активноста изразено на годишно ниво.

3.6.3. Опис на животна средина околу локацијата на проектот

Во овој дел се дава описот на животната средина на поширокото подрачје на кое се врши дејноста или активноста, односно се спроведува проектот, при што се наведува следното:

- Опис на постоечките дејности или активностите кои се вршат во близина на локацијата и доколку е можно да се наведат имињата на правните или физичките лица кои ги вршат тие дејности или активности;
- Опис на постоечките институции и/или објекти кои вршат здравствени, социјални и образовни дејности;

Кога елаборатот се однесува на проект за изградба на нов објект лоциран надвор од населено место, потребно е да се достават и следните податоци:

- геолошко-хидрогеолошки и геоморфолошки карактеристики на локацијата;
- постојни водени ресурси;
- климатски карактеристики на подрачјето;
- постојна патна и комунална инфраструктура;
- карактеристики на пределот (пејзажот);
- педолошки и катастерски податоци во опфатот на проектот.

3.6.4. Оценка на влијание на проектот/инсталацијата врз животната средина

Влијанието на проектот врз животната средина, кога е тоа применливо, треба да биде претставено преку преглед и проценка на важните влијанија везживотната средина од реализирањето на проектот и вршењето на дејноста или активноста, како нивниот интензитет и траење, кои треба да се спречат или намалат со соодветни мерки за заштита на животната средина. При утврдувањето на прегладот и проценките на влијанијата врз животната средина треба да се земат во предвид влијанијата што се јавуваат во процесот на изведувачето на работи за реализирање на проектот (на пр. Процес на изградба на објект и сл.), како и влијанијата што се јавуваат во процесот на вршењето на

дејноста или активноста (пр. Производство на прехранбени производи). Во елаборатот поединечно при опишувањето на секое влијание се прави разграничување на тоа дали влијанието произлегува од реализацијата на проектот или од вршењето на дејноста или активноста.

Прегледот особено содржи:

ЕМИСИИ ВО ВОЗДУХОТ

Прегледот на емисии во воздухот се прикажува преку табела бр.1 во која се дава листа на сите точки (стационарни) и мобилни извори на емисии во воздух како резултат од вршење на дејноста или активноста.

ЕМИСИИ ВО ВОДИ И КАНАЛИЗАЦИЈА

Емисијата во водите или во канализацијата се прикажува преку следните вредности:

- извори на емисија;
- количина на отпадни води изразени во m^3/s по извор;
- просечна температура на отпадните води изразена во $^{\circ}C$;
- емисија на супстанции изразени во mg/l ;
- назив на реципиентот (река, езера, канализација).

СОЗДАВАЊЕ НА ОТПАД

Во табела се прикажува видот и количината на отпадот (цврст и течен) што се создава при вршењето на дејноста или активности, вклучувајќи го и времето кога се врши изградба на објектот или постројката.

ЕМИСИИ ВО ПОЧВА

Се опишуваат изворите и емисиите во почвата вклучувајќи ги видот и количеството на загадувачките материји во подземните води и во почвата. Во случај на емисии во почвата предизвикани од земјоделски или фармерски дејности или активности се опишуваат емисиите кои настануваат од употребата на средства за заштита на растенијата и емисиите кои настануваат од отпадот од животинско потекло, како и се наведува периодот на создавање на истите.

БУЧАВА, ВИБРАЦИИ И НЕЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ

Се наведува листата на извори на бучава, вибрации и/или нејонизирачко зрачење (вентилација, компресори, пумпи, акустична опрема, антени, далноводи и друго), нивната местоположба на локацијата/објектот (за објектот се приложува скица, додека за другите проекти се приложува локациска мапа), периоди на работа (цел ден, ноќ/само преку ден/повремено и сл.). Покрај описно податоците се прикажуваат и во табела. Се прикажува вкупен износ на емисии на бучава, вибрации и/или нејонизирачко зрачење од проектот изразени на дневно ниво.

3.6.5. Програма со мерки за заштита на животната средина

Врз основа на влијанието на дејноста или активноста врз животната средина, во елаборатот се изработува програма за заштита на животната средина со следната содржина:

- технолошки/работни/организациски решенија и мерки за заштита на животната средина за спречување на негативните влијанија врз животната средина за секое идентификувано влијание;
- потребни средства со кои мерките за заштита на животната средина може да се спроведуваат;
- временска рамка во која ќе се спроведат мерките за заштита на животната средина;
- листа на законски прописи на кои се темелат предложените мерки за заштита на животната средина и кои ќе се применуваат во текот на вршењето на дејноста или активноста. Доколку предложената мерка се темели на причини вон постоечките прописи (пр. поголем степен на заштита на животната средина или поради барање на јавноста), да се наведат причините за предложување на таквата мерка;
- оценка за делотворноста на предложените решенија/мерки со квантифициран приказ на постигнувањата изразени преку намалување на емисии, создавање на отпад и/или намалување на користење на енергија, природни ресурси и слично;

- според оценката (влијание на проектот врз животната средина), во програмата се предвидуваат мерки за следење на состојбата на животната средина, како и дополнителни мерки кои ќе се применат доколку се утврди потреба за тоа;
- мерки за заштита на животната средина и здравјето на луѓето во случај на настанување на хаварија, несреќа или вонредни состојби, како и приказ за начинот на делување и шема за повикување на помош;
- табеларен приказ за предвидените мерки.

3.6.6. Заклучоци, прилози и изјава

Во заклучокот на елаборатот треба да се даде резиме на предложената програма за заштита на животната средина, оценка на неговата делотворност како и примена на прописите и нормите за заштита на животната средина. Елаборатот треба да содржи прилози со сите придружни информации.

ИЗЈАВА

Со оваа изјава поднесуваме барање за одобрување на елаборат за заштита на животната средина во согласност со член 24 од Законот за животна средина (Сл. Весник бр. 53/2005, бр. 84/2005, бр. 24/2007 и бр.159/2008) и прописите кои произлегуваат од него.

Потврдуваме дека информациите дадени во ова барање се вистинити, точни и комплетни.

Потпишано од: _____

Датум: _____

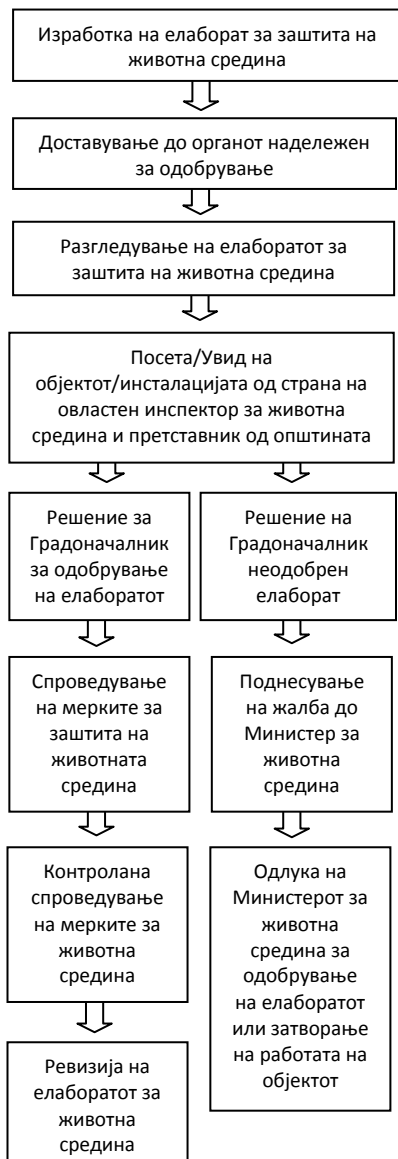
(Во името на организацијата)

Име на потписникот: _____

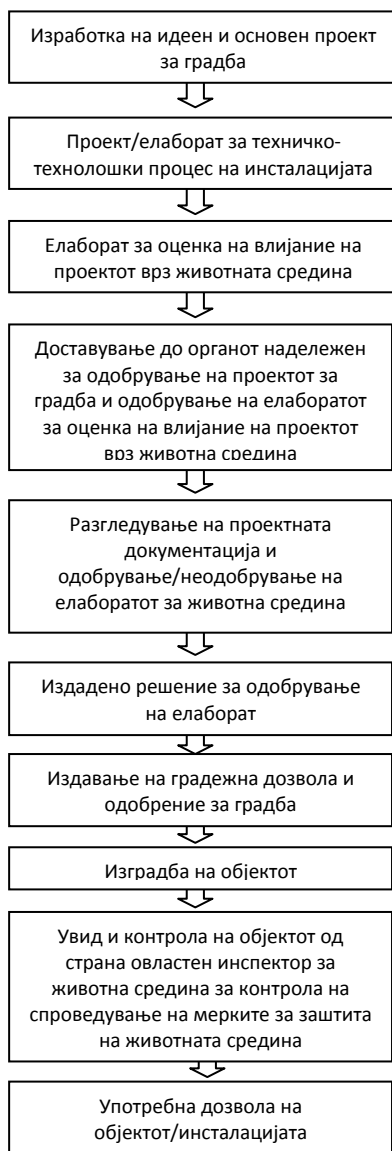
Позиција во организацијата: _____

Печат:

**Постоечка дејност/објект/активност
за која задолжително се изготвува
Елаборат за заштита на животната
средина**

**Изградба на нови
постројки/објекти/активности за кои
задолжително се изготвува елаборат
за животна средина**

Кога правното или физичкото лице ќе добие решение за неодобрен елаборат за заштита на животната средина, во рок од 15 дена од денот на доставата на решението има право на жалба до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или ако елаборатот не ги содржи барањата за правилно изготвување на елаборат, надлежниот орган т.е. градоначалникот на општината ќе побара од правното или физичкото лице да го дополни елаборатот и тоа да го стори во рок од 15 дена од денот кога ќе му биде извршена доставата со решението за неодобрен елаборат.

Доколку по истекот на 15 дена од денот на поднесувањето на барањето за одобрување на елаборат заедно со изработениот елаборат до надлежниот орган, не се донесе никакво решение, подносителот има право во рок од 3 дена од денот на истекот на рокот да поднесе барање до градоначалникот за доставување на решение со кое ќе се констатира настапување на законските услови од Законот за општа управна постапка член 129-а, поради што ќе се смета дека поднесокот за одобрување на елаборатот е одобрен.

Градоначалникот е должен да донесе решение најдоцна во рок од пет дена од приемот на барањето до градоначалникот за доставување на решение, откако ќе утврди дека:

- елаборатот не содржи формални недостатоци и ги содржи сите потребни податоци,
- доставени се сите прилози,
- поминал рокот во кој требало да се донесе решение за одобрување на елаборатот и
- барањето е навремено.

Доколку во овој рок не се донесе решение, подносителот има право да поведе управен спор пред надлежен суд.

КОНТРОЛА, ЗАБРАНИ И ОГРАНИЧУВАЊА

За работите од надлежност на општината, утврдени со законот за животна средина, инспекциски надзор над примената на одредбите од законот и прописите донесени врз основа на тој закон го вршат овластени инспектори за животна средина на општината. Односно градоначалникот на општината, е должен секоја година да донесува програма за вршење на редовна инспекција.

Службените лица во органите на општината се должни, како одговорни лица, навремено и ефикасно да ги преземаат сите неопходни мерки и постапки за спроведување на овој законските одредби за заштита на животната средина. Доколку при спроведувањето на постапките утврдени со законот за животна средина, се утврдат прекршувања од страна на правно или физичко лице направени со дејствие и/или несторувања и/или пропуштање на должен надзор над друго лице кое било овластено да постапува во името на правното лице, како и изнесување на неточни и лажни податоци и документи, службените лица се должни да покренат иницијатива или барање за покренување на прекршочна постапка согласно со одредбите на овој закон.

Правните и физички лица за кои се предвидени права и обврски утврдени со законот за животна средина, доколку утврдат постоење на прекршување или пречекорување на овластувањата од страна на службените лица, направени со дејствија и/или несторувања, се должни за тоа да го известат министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина или градоначалникот на општината. Според законот за меѓуопштинска соработка, општините имаат можност да воспостават заеднички служби за надзор и контрола на спроведувањето на законските одредби за животна средина.

ОВЛАСТЕНИ ИНСПЕКТОРИ ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Овластените општински инспектори за животна средина исто како и државните инспектори имаат право на пристап онаму каде што сметаат дека е неопходно, во секое време, без најава и со пропишана легитимација на простори и деловни простории во јавна и во приватна сопственост, локации и транспортни средства и имаат право непречено да ја разгледаат целокупната потребна документација на правното, односно на физичкото лице. Според постоечката законска легислатива овластените општински инспектори за животна средина имаат овластувања:

- Да врши инспекциски надзор, над правни и физички лица, во секое време и на лице место, без претходна најава во деловните простории, инсталациите, објектите, како и на средствата и опремата за вршење на дејноста и активноста за кои е потребно Б-интегрирана еколошка дозвола;
- Да врши инспекциски надзор над правни и физички лица, во секое време и на лице место, без претходна најава во деловните простории, инсталациите, објектите, како и на средствата и опремата за вршење на дејноста и активноста за кои не е потребна интегрирана еколошка дозвола;
- Да утврди дали е изработен елаборат за заштита на животната средина, како и дали истиот е доставен на одобрување до надлежниот орган, како и да изврши увид дали се исполнуваат условите пропишани во елаборатот и да нареди спроведување на мерките утврдени во елаборатот и да го утврди временскиот рок за спроведување на мерката;
- Да утврди дали е поднесено барање и/или дали инсталацијата има Б- интегрирана еколошка дозвола;
- Да изврши увид и контрола дали операциите во инсталацијата се спроведуваат согласно со условите утврдени во Б-интегрираната еколошка дозвола;

- Да утврди дали е добиена дозвола за усогласување со оперативен план за продолжување, односно отпочнување на работата на инсталацијата до исполнување на условите за добивање на Б-интегрирана еколошка дозвола и да изврши увид и контрола дали активностите во инсталацијата се спроведуваат согласно со условите утврдени во дозволата и оперативниот план;
- Да утврди дали е доставено барањето за добивање дозвола за усогласување со оперативен план во пропишаниот рок;
- Кога се работи за инсталација за која се издава Б-интегрирана еколошка дозвола да утврди дали емисиите на супстанциите определни во дозволата за усогласување се испуштаат согласно со определените гранични вредности;
- Да изврши увид и контрола во начинот на спроведување на одделните фази од оперативните планови и утврди дали се спроведуваат во утврдените рокови за реализација на дозволите за усогласување, за инсталациите со Б - интегрирана еколошка дозвола;
- Да утврди дали се врши мониторинг во согласност со условите содржани во Б-интегрираната еколошка дозвола;
- Да утврди дали емисиите на супстанциите определни во дозволата за усогласување се испуштаат согласно со определените гранични вредности;
- Да утврди дали е поднесено известување за реализацијата на оперативните планови и исполнувањето на обврските од оперативниот план заради добивање на интегрирана еколошка дозвола и дали е тоа сторено во определениот рок;
- Да утврди дали е доставено известувањето до надлежниот орган во определениот рок;
- Да утврди дали се изработени и/или доставени внатрешни планови за вонредни состојби до општината;

- Да утврди дали на изготвувачот му се доставуваат потребните податоци за изготвување и одржување на Регистарот на загадувачки материи и супстанции и нивните карактеристики;
- Да утврди дали се преземени марки за спречување на загадувањето на почвата со испуштања на моторни масла од возилата и/или нафтени деривати и/или течности кои содржат нафтени деривати во почвата (сервиси за миеење возила, други сервиси за возила и слично); дали се преземени соодветни мерки во случај на пречекорување на загадувањето;
- При вршењето на надзорот на спроведувањето на мерките на заштита од непријатна миризба, овластениот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита од непријатна миризба, и тоа дали: се преземаат мерки за заштита од непријатна миризба во просторијата и околината каде што престојува и се движи човекот, угостителската и туристичката дејност се врши на начин на кој се обезбедува спречување на ширење на непријатна миризба во околината, дали се отстрануваат работите и се спречуваат активностите кои предизвикуваат непријатна миризба;
- Овластениот општински инспектор за животна средина е **ДОЛЖЕН** за извршениот инспекциски надзор да состави записник за констатираните наоди и примерок од записникот да го достават до одговорното лице во правното лице, односно физичкото лице коешто било предмет на надзор и до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;
- Овластениот општински инспектор е **ДОЛЖЕН** да води евиденција за надзорите и увидите извршени на правните и физичките лица и е должен да ги чува како службена тајна податоците до кои ќе дојде при вршењето на надзорот или што ќе му ги достават правните и физички лица во согласност со закон;

- Овластениот инспектор е ДОЛЖЕН еднаш годишно, на крајот на јануари во тековната година, да изготви годишен извештај за извршениот инспекциски надзор и наодите од истиот, за управните мерки, како и за поднесените пријави и резултатите од истите, за претходната година и истиот да го достави до органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина, заради негово усвојување;

ОПШТИ ЗАБРАНИ И ОГРАНИЧУВАЊА

- × Се ЗАБРАНУВА градење или реконструкција на инсталации без добивање на дозвола и без притоа да се исполнат утврдените норми и стандарди од системот за заштитата и унапредувањето на животната средина;
- × Се ЗАБРАНУВА производство и увоз на превозни средства кои не ги исполнуваат условите пропишани за емисиите кај мобилните извори на загадување и на бучава;
- × Се ЗАБРАНУВА испуштање на загадувачки материи и супстанции во животната средина, освен на начин и под услови пропишани со закон;
- × Се ЗАБРАНУВА експлоатацијата на минерални сировини и природни богатства без предходно добивање на одобрение (мислење) /дозвола (концесија) од надлежниот орган, во која ќе бидат утврдени нормите и стандардите за експлоатација на минералните сировини и природни богатства како и стандардите за заштита на животната средина;
- × Се ЗАБРАНУВА увоз, извоз и транзит на сировини и стоки кои содржат опасни супстанции, штетните материи и производи без предходно одобрение/дозвола од надлежениот орган за животна средина;
- × Се ЗАБРАНУВА користење на домашна или увезена технологија, технолошка линија, производ, полупроизвод и/или сировина која што не ги исполнува пропишаните норми за заштита на животната средина;

- × Ќе се ЗАБРАНИ на определено или на неопределено време секое производство, промет и употреба на производи, полу-производи, сировини, супстанции или на активности и услуги, доколку постојат доволно докази дека со нив се загрозува животот и здравјето на луѓето и животната средина и/или не се исполнуваат пропишаните стандарди;
- × Производите, полупроизводите, сировините и хемикалиите, како и нивните пакувања, МОЖЕ да се пуштаат во промет, само ако имаат ознака на којашто, во согласност со законот, е означена можноста за загадување или за можното штетно влијание на производите, полупроизводите, сировините и хемикалиите, како и на нивните пакувања врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето;
- × ЗАБРАНЕТО е оставање, фрлање, напуштање, спалување или неконтролирано отстранување на отпадот;

ПРИЛОЗИ

ЛИСТА НА ЗАКОНИ КОИ ГИ УРЕДУВААТ НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ПШТИНИТЕ ВО ОБЛАСТА НА УПРАВУВАЊЕТО И ЗАШТИТАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Закони за децентрализација според кој општините се стекнуваат со право на своето подрачје да ги вршат работите од јавен интерес од локално значење.

- Закон за локална самоуправа (¹)
- Закон за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија (²)
- Закон за финансирање на единиците на локална самоуправа(³)
- Закон за меѓуопштинска соработка(⁴)
- Закон за рамномерен регионален развој(⁵)

Закони за заштита на животната средина, мерки за заштита и спречување од загадување на водата, воздухот, земјиштето, заштита на природата, заштита од бучавата и нејонизирачкото зрачење, преку;

- Закон за животна средина и измени и дополнувања на законот за животна средина; (⁶)
- Закон за заштита на природата и измени и дополнувања на законот за заштита на природата; (⁷)
- Закон за управување со отпад и измени и дополнувања на законот за управување со отпад; (⁸)

¹ (Сл.Весник на Р.Македонија бр. 5/2002)

² (Сл.Весник на Р.Македонија бр. 55/2004, 12/2005, 98/2008, 106/2008)

³ (Сл.Весник на Р.Македонија бр. 61/2004, 96/2004, 67/2007, 156/2009)

⁴ (Сл.Весник на Р.Македонија бр.79/2009)

⁵ (Сл.Весник на Р.Македонија бр.63/2007)

⁶ (Сл.Весник на Р.Македонија бр.53/2005, 81/2005, 24/2007, 159/2008, 83/2009, 48/2010, 124/2010)

⁷ (Сл.Весник на Р.Македонија бр.67/2004, 14/2006, 84/2007, 35/2010)

- Закон за управување со пакување и отпад од пакување и измени и дополнувања на законот; ⁽⁹⁾
- Закон за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори; ⁽¹⁰⁾
- Закон за води и измени и дополнувања на законот; ⁽¹¹⁾
- Закон за заштита на амбиенталниот воздух и измени и дополнувања на законот; ⁽¹²⁾
- Закон за заштита од бучава и измени и дополнувања на законот за заштита од бучава; ⁽¹³⁾
- Закон за хемикалии; ⁽¹⁴⁾

Закони за урбанистичкото (урбано и рурално) планирање - издавањето на одобрение за градење на објекти од локално значење утврдени со закон, уредувањето на просторот и уредувањето на градежното земјиште, преку:

- Закон за просторно и урбанистичко планирање и измени и дополнувања на законот за просторно и урбанистичко планирање; ⁽¹⁵⁾
- Закон за градење и измени и дополнувања на законот за градење; ⁽¹⁶⁾
- Закон за градежно земјиште (примена од 01.07.2011) год;⁽¹⁷⁾
- Закон за земјоделско земјиште; ⁽¹⁸⁾

⁸ (Сл.весник на Р.Македонија бр. 68/2004, 107/2007, 143/2008, 102/2008, 143/2008, 124/2010,9/2011)

⁹ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 161/2009,17/2011)

¹⁰ Сл. весник на Р.Македонија бр. 140/2010)

¹¹ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 87/2008, 06/2009, 161/2009, 83/2010)

¹² (Сл. весник на Р.Македонија бр. 67/2004, 92/2007, 35/2010)

¹³ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 79/2009, 124/2010)

¹⁴ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 113/2007)

¹⁵ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 51/2005, 137/2007, 24/2008, 91/2009, 124/2010, 18/2011)

¹⁶ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 130/09, 124/2010, 18/2011)

¹⁷ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 17/2011)

¹⁸ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 135/2007, 18/2011)

Закони за комуналните дејности - снабдувањето со вода за пиење; испораката на технолошката вода; одведувањето и пречистувањето на отпадните води; јавното осветлување; одведувањето и третманот на атмосферските води; одржувањето на јавна чистота; собирање, транспортирање и постапување со комуналниот цврст и технолошки отпад; уредувањето и организирањето на јавниот локален превоз на патници; снабдувањето со природен гас и топлинска енергија; одржувањето на гробовите, гробиштата, крематориумите и давањето погребални услуги; изградбата, одржувањето, реконструкцијата и заштитата на локалните патишта и улици, преку:

- Закон за комунални дејности и измени и дополнувања на законот за комунални дејности; ⁽¹⁹⁾
- Закон за јавна чистота и измени и дополнувања на законот за јавна чистота; ⁽²⁰⁾
- Закон за снабдување со вода за пиење и одведување на урбаните отпадни води и измени и дополнувања на законот; ⁽²¹⁾

ЛИСТА НА ПОДЗАКОНСКИ АКТИ КОИ ГИ РЕГУЛИРААТ НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ОПШТИНИТЕ ВО ОБЛАСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Интегрирани еколошки дозволи (ИСКЗ)

1. **УРЕДБА** за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола односно дозвола за усогласување со оперативен план и временски распоред за поднесување на барање за дозвола за усогласување со оперативен план (Службен весник на РМ“ бр. 89/05 од 21.10.2005 год);

¹⁹ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 45/1997, 23/1999, 45/2002, 16/2004, 5/2009)

²⁰ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 111/2008, 61/2009, 88/2010, 114/2010, 130/2010, 23/2011)

²¹ (Сл. весник на Р.Македонија бр. 68/2004, 28/2006, 103/2008, 17/2011)

2. **ПРАВИЛНИК** за постапката за добивање Б-интегрирана еколошка дозвола (Службен весник на РМ бр. 04/06 од 13.01.2006 год.);
3. **ПРАВИЛНИК** за постапката за издавање дозвола за усогласување со оперативен план(Службен весник на РМ бр.04/06 од 13.01.2006 год.);
4. **УРЕДБА** за висина на надоместокот кој го плаќаат операторите на инсталациите кои вршат активности за кои се издава дозвола за усогласување со оперативен план(Службен весник на РМ бр. 117/07 од 01.10.2007 год.);
5. **УРЕДБА** за висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите за Б - интегрирана еколошка дозвола (Службен весник на РМ бр. 117/07 од 01.10.2007 год);
6. **УРЕДБА** за изменување и дополнување на Уредбата за висина на надоместокот за кои се издава Б - интегрирана еколошка дозвола (Службен весник на РМ бр.64/10 од 10.05.2010 год.);

Елаборати за заштита на животната средина

1. **УРЕДБА** за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат а за чие одобрување е надлежен органот за вршење на стручни работи од областа на животната средина (Службен весник на РМ бр. 80/09 од 26.06.2009 год.);
2. **УРЕДБА** за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување е надлежен градоначалникот на општината, градоначалникот на Градот Скопје и градоначалникот на општините во Градот Скопје (Службен весник на РМ бр. 80/09 од 26.06.2009 год.);
3. **ПРАВИЛНИК** за формата и содржината на елаборатот за заштита на животната средина, постапката за нивно одобрување, како и начинот на водење на регистарот за одобрени елаборати (Службен весник на РМ бр. 50/09 од 15.04.2009 год);

ЛИСТА НА АКТИВНОСТИ НА ИНСТАЛАЦИИ ЗА КОИ Е ПОТРЕБНА Б-интегрирана еколошка дозвола

Енергетика

1. Согорувачки инсталации со номинален топлински влез поголем од 10 MW, но помал од 50 MW;

Производство и преработка на метали

1. Инсталации за обработка на ферометалите:
(а) нанесување заштитни слоеви од растопен метал со влез од 0.5 t/h, до 2 t/h суров челик;
2. Леарници за ферометали со производствен капацитет од 2 t/ден до 20 t/ден;
3. Инсталации за топење, вклучувајќи и легирање, на обоени метали, вклучувајќи ги и повторно добиените производи (рафинација, лиење ливови, итн), со капацитет на топење од 0.2 t/ден до 4 t/ден за олово и кадмиум или од 2 t/ден до 20 t/ден за сите други метали;
4. Инсталации за површинска обработка на метал и на пластични материјали со електролитски или со хемиски процес, доколку волуменот на процесните резервоари со капацитет од 5 до 30 m³;

Индустрија на минерали

1. Инсталации за производство на цементен клинкер во ротациони печки со производствен капацитет помал од 500 t/ден, инсталации за производство на вар во ротациони печки или во други печки со производствен капацитет од 10 t/ден до 50 t/ден;
2. Инсталации за ископ, дробење, мелење, сеење, загревање на минерални сировини, доколку не се опфатени со во листата за А интегрирани еколошки дозволи;
3. Стационарни бетонски бази со вкупен капацитет на силосите за бетон поголем од 50 m³;

4. Инсталации за производство на стакло, вклучувајќи и стаклено влакно, со капацитет на топење од 1 t/ден до 20 t/ден;
5. Инсталации за топење на минерални материји, вклучувајќи производство на минерални влакна, со капацитет на топење од 1 t/ден до 20 t/ден;
6. Инсталации за производство на керамички производи со печење, пред се ќерамиди, тули, огноотпорни тули, плочки, каменина или порцелаин, со производствен капацитет од 5 t/ден до 75 t/ден;
7. Нанесување глазура со испарени соли врз порцелан или керамика.

Хемиска индустрија

1. Сечење полиуретанска пена или полиуретански еластомер со загреана жица;

Постапување со отпад

Сите инсталации за депонирање, рециклирање или согорување на опасен отпад, согорување на комуналниот отпад, депонирање на неопасен отпад што не влегуваат во листата за А – интегрирана еколошка дозвола.

Останати активности

1. Индустриски постројки за производство на хартија и картон, со производствен капацитет од 5 до 20 t/ден;
2. Инсталации за претходна обработка (операции како што се: миење, белење, мерцеризирање) или бојење на влакна или на ткаенини, со капацитет на обработка од 1 t/ден до 10 t/ден;
3. Постојки за штавење сурова кожа и кожа, со капацитет на обработка поголем од 0.5 t/ден, а помал од 12 t/ден готов производ;
4. (а) Кланици со капацитет на производство на трупови поголем од 5 t/ден но помал од 50 t/ден.
- (б) Обработка и преработка наменети за производство на храна од:
 - животински сировини (освен млекото), со капацитет на производство на готови

производи од 5 до 75 t/ден ;

- растителни сировини, со капацитет на производство на готови производи од 30 до 300 t/ден (просечна вредност на квартална основа) ;

(в) Обработка и преработка на млеко, при што количеството на влезеното млеко од 20 до 200 t/ден (просечна вредност на годишна основа).

5 Инсталации за депонирање или за рециклирање на животински трупови и на животински отпад, со капацитет на обработка поголем од 2 до 10 t/ден.

6. Инсталации за интензивно живинарство или за свињарство со капацитет од:

(а) 5000 до 40.000 места за живина;

(б) 100 до 2.000 места за гоење свињи (над 30 кг) ; или

(в) 50 до 750 места за маторици.

7. Инсталации за површинска обработка на материјали, предмети или производи во кои се користат органски растворувачи, пред се за превлекување, печатење, премачкување, одмастување, постигнување водоотпорност, премачкување со туткал, бојосување, чистење или импрегнирање, со капацитет на потрошувачката од 10 до 150kg/h.

ЛИСТА НА ДЕЈНОСТИ И АКТИВНОСТИ ЗА КОИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО СЕ ИЗРАБОТУВА елаборат ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ЗА КОИ Е НАДЛЕЖНА ОПШТИНАТА

Земјоделство, шумарство и водостопанство

1. Одгледување на животни како што се ноеви и емуа, зајаци и други крзнени животни;
2. Производство на кожа, кожа од влекачи или птици на сточарска фарма;
3. Мрестилишта;
4. Локални водоснабдители и канализациони системи со пречистителни станици;
5. Полиња за компостирање;
6. Инсталации за интензивно живинарство или за свињарство со капацитет:
 - До 5.000 места за живина;
 - Од 10 до 100 места за гоење свињи (над 30 кг); или
 - Од 10 до 50 места за маторици
7. Собирање, обработка и снабдување со вода од локално значење;
8. Собирање на вода заради поење на добиток до 10 м³/ден;
9. Конструкција и реконструкција на фиксни стакленици (со исклучок на посеви под фолии-пластеници);
10. Конструкција и реконструкција на постоечки стаклени бавчи;
11. Конструкција и реконструкција на објекти наменети за пост-бербени активности (калибрирање, пакување и т.н) на постоечки пластеници и стакленици;
12. Производство на печурки;
13. Изградба и модернизација на собирни центри за зеленчук, овошје, печурки и лековити растенија.

Индустрија на минерали

Вадење на декоративен камен и камен за градежништво, варовник, суров гипс, креда и шкрилци

1. Груба обработка, сечење, обликување и доработка на камен за споменици и градежништвото, како што се мермер, гранит, пескари итн;

2. Кршење и дробење на деоративен камен за градежништвото;

Вадење на чакал и песок: глина и каолин

1. Експлоатација и багерирање на индустриски песок, песок за градежништво и чакал вон коритата и бреговите на површинските водни тела;
2. Кршење и дробење на чакал;
3. Експлоатација на песок вон коритата и бреговите на површинските водни тела;

Прехрамбена индустрија

Преработка и конзервирање на месо и производи од месо

1. Производство на свежо, разладено или замрзнато месо во трупови;
2. Топење на масти и останати масти за исхрана од животинско потекло;
3. Преработка на животински изнутрици;
4. Производство на чепкана волна (добиена со остранување на кожата);
5. Производство на свежо, разладено или замрзнато месо во посебни пакувања;
6. Топење на живински масти за исхрана;
7. Производство на пердуви;
8. Производство на сушено, солено и чадено месо;
9. Производство на месни производи:
 - Колбаси, салами, крвавици и преработки од дроб, салфиди, плескавици, кебабчиња, конзервирано месо, шунка итн.

Производство на сокови од овошје и зеленчук

1. Производство на сокови од овошје и зеленчук;
2. Производство на концентрати од свежо овошје и зеленчук.

Друга преработка и конзервирање на овошје и зеленчук

1. Производство на производи (храна) претежно составени од овошје и зеленчук, освен полуготовата замрзната конзервирана храна;
2. Производство и преработка на овошје и зеленчук;
3. Производство на џем, мармелада и овошни желеа;
4. Пржење на ореови плодови;
5. Производство на производи (храна) од паста од ореови плодови;
6. Производство на краткотрајни производи од овошје зеленчук, како:
 - Салати, мешани салати, пакувани салати;
 - Лупен и сечен зеленчук;

- Тофу (сирење од соја);

Преработка на млеко и производство на млечни производи

1. Производство на свежо, пастеризирано, стерилизирано, хомогенизирано и/или третирано на многу висока температура со капацитет на влезното млеко се двожи од 5 до 20 т/д (просечна вредност на годишна основа);
2. Производство на пијалоци базирани млеко;
3. Производство на млечни кремове (павлака) од свежо млеко, засладено или незасладено;
4. Производство на млеко и млечен крем (павлака) во цврста состојба;
5. Производство на путер;
6. Производство на јогурт;
7. Производство на сирење и урда;
8. Производство на сурутка;
9. Производство на казеин или млечен шеќер (лактоза);
10. Производство на сладолед и други замрзнати производи за јадење како шербет;
11. Изградба на модернизација на собирни центри за млеко;

Производство на мелнички производи и скроб како и производ од скроб

1. Производство на скроб од ориз, компир, пченка итн.;
2. Производство на талиока (зрнесто скробно брашно) и замена за таолиока подготвена од скроб;
3. Производство на мешано брашно и тесто подготвени за леб, кекси, бисквити или палачинки;
4. Влажно мелење на пченка;

Производство на пекарски производи и тестенини

1. Производство на леб и печива:
 - Леб и печива;
 - Слатки, торти, колачи, пити, палачинки, вафли, печива итн.
2. Производство на двопек, бисквити и други суви пекарски производи;
3. Производство на производи за грицкање (крекери, переци итн.), било да се слатки или солени;
4. Производство на тестенини како макарони и њоки, варени или не варени, полнети или неполнети;
5. Производство на конзервирани или замрзнати тестенини;

6. Производство на конзервирани слатки и печива.

Производство на шеќер

1. Производство на меласа.

Преработка на чај и кафе

1. Декофеинирање и пржење на кафе:
 - Производство на производи од кафе;
 - Мелено кафе;
2. Инстант кафе (растворливо кафе);
3. Екстракти и концентрати за кафе;
4. Производство на замена за кафе;
5. Производство на мешавини на чај и кафе;
6. Производство на екстракти и преработки базирани на чај и кафе;
7. Производство на лековити билки (нане, камилица, итн).

Производство на зачини и други додатоци

1. Производство на зачини, сосови и други додатоци:
 - Мајонез;
 - Јадења и брашно од сенф;
 - Сенф итн.
2. Производство на оцет;
3. Преработка на сол со квалитет за користење во јадења, т.е јодирана сол.

Производство на готови јадења и оброци

1. Производство на готова храна од месо и живина;
2. Производство на готова храна од риба, вклучувајќи риба и чипс;
3. Производство на готова храна од зеленчук;
4. Производство на замрзната или на друг начин конзервирана птица;
5. Производство на локални и национални готови јадења.

Производство на останати прехранбени производи, споменати на друго место

1. Производство на подготвена леснорасиплива храна, како што се:
 - Сендвичи;
 - Свежа (неподготвена) пица.

Производство на пијалаци

1. Производство на пијалаци, како што се неалкохолни пијалаци и минерална вода;
2. Производство на дестилирани, питки алкохолни пијалаци: виски, бренди, џин, ликери итн.;
3. Производство на мешани пијалаци со дестилирани алкохолни пијалаци;
4. Мешање на дестилирани лакохолни пијалаци;
5. Производство на нетурални (неодредени) алкохолни пијалаци;
6. Производство на вино;
7. Производство на пенливи вина;
8. Производство на вина од шира;
9. Производство на нискоалкохолни или безалкохолни вина;
10. Производство на ферментирани но недестилирани алкохолни пијалаци: саке, јабољковина, вино од крушка (крушковача) и останати вина од овошје;
11. Производство на медовина и машани пијалаци кои содржат овошни вина;
12. Производство на вермуд и сл.;
13. Производство на природна минерална вода и друга флаширана вода;
14. Производство на освежитени пијалаци;
15. Безалкохолни ароматизирани и/или засладени пијалаци (вода): лимонада, оранжада, кола, овошни пијалаци, тоник итн.

Производство на тутунски производи

1. Производство на производи од тутун и негови сурогати: цигари, тутун за цигари, пури, тутун за луле, тутун за џвакање бурмут;
2. Производство на хомогенизиран или реконституиран тутун;
3. Оджилување и ридраинг на тутунот.

Текстилна, кожа, дрвна и индустрија за хартија

Производство на текстил

1. Производство на предиво од хатрија;
2. Производство на широки ткаенини од памучен, волнен тип, волнена или свилена ткаенина, вклучувајќи и мешавина, како и од вештачки или синтетички предива (полипропилен итн.);
3. Производство на други широки ткаенини со користење на лен, коноп, јута и други специјални предива;

4. Производство на ткаено букле, жанил ткаенини, фротир, газа итн.;
5. Производство на ткаенини од стаклени влакна;
6. Производство на конец од индиго влакна и арамиден конец;
7. Производство на имитација на крзно со ткаење;
8. Доработка, сушење, перење, собирање, спрење и мерцеризирање на текстилни ткаенини и текстилни артикли, вклучувајќи и облека;
9. Производство на готови производи од кој било текстилен материјал, вклучувајќи и пелени или хеклани ткаенини:
 - Кебиња, вклучувајќи и кебиња за патување;
 - Постелнина, прекривки, тоалетни и кујнски крпи;
 - Јоргани, перници, перничина, пернишина за седење, вреќи за спиење итн.
10. Производство на готови производи за опремување:
 - Завеси, ролетни, креветски прекривки, прекривки за мебел и машини итн.;
 - Церади, шатори, производи за кампување, едра, тенди, церади, прекривки за коли;
 - Знамиња, барјаци, стегови итн.;
 - Крпи за прашина, крпи за садови и слишни производи, одела за спасување, падобрани итн.;
11. Производство на текстилен дел од електрични кебиња;
12. Производство на текстилни подни прекривки:
 - Теписи, черги и асаури, прекривки.
 -

Производство на јажиња, коноп, плетенки и мрежи

1. Производство на платенки, јажиња, коноп и кабли од текстилни влакна или ленти или сличен материјал, кои се импрегнирани, пресвлечени, прекриени или обложени со гума или пластика;
2. Производство на плетенки, јажиња, коноп и кабли од текстилни влакна или ленти или сличен материјал, кои не се импрегнирани, пресвлечени, прекриени или обложени со гума или пластика;
3. Производство на јазлести мрежи од плетенки, јажиња или коноп;
4. Производство на производи од коноп или мрежа: рибарски мрежи, одбоници за бродови, перници за истовар јажиња за товарање, јажиња и табли со метални прстени итн.

Производство на неткаен текстил и предмети од неткаен текстил, освен

облека
1. Производство на тесни ткаенини, вклучувајќи ги и оние без потка, составени со лепило(адхезив); 2. Производство на импрегнирани ткаенини, пресвлучени, прекриени или ламинарни со пластика; 3. Производство на метализирано предиво и обвиткано предиво, гумен конец и корд прекриен со текстилен материјал, текстилно предиво или лента, прекриено, импрегнирано, пресвлучено или обложено со гума или пластика; 4. Производство на разни текстилни производи: цврсти или слични крути текстилни ткаенини, ткаенини прекриени со гума или со амилазеозна супстанција; 5. Производство на различни текстилни производи: фитил, огноотпорни наметки; 6. Пелерини, црева, трансмисиони или конвеерски ленти-каиши (зацврстени или со метал или друг материјал), облека против гром, облека за филтрирање (цедење); 7. Производство на етикети (налепници) беџови; 8. Производство на декоративни украси: плетенки, реси, волнени украсни пуфки (прикачени на облека) итн.; 9. Производство на корд ткаенина за автогуми од вештачко предиво со голема цврстина; 10. Производство на текстилни производи за опремување на моторни возила; 11. Производство на сликарски платна и ткаенини за обележување; 12. Производство на филц; 13. Производство на тул и други мрежести ткаенини, парчиња, ленти и тантела; 14. Производство на врвки за чевли со текстил; 15. Производство на перничкиња за пудра и ракавици без прсти.
Производство на облека, плетена и хеклана
1. Производство на облека при што употребените материјали можат да бидат од секаков вид и можат да бидат пресвлучени, импрегнирани или гумирани; 2. Производство на облека од кожа или композитна кожа вклучувајќи кожни индустриски предмети како што се престилки за заварување; 3. Производство на горна и долна облека за мажи, жени и деца; 4. Производство на чорапи, вклучувајќи и сокни (куси чорапи), трико-чорапи и хула-хоп чорапи;

5. Производство на пуловери, џемпери, елеци и слични производи.
<i>Производство на други предмети и прибори за облека</i>
1. Производство на облека за бебиња, облека за џогирање, скијачки одела, костим за капење итн; 2. Производство на шапки и капи; 3. Производство на друг прибор за облекување: ракавици, појаси, шалови, вратоврски, мрежи за коса итн.; 4. Производство на капи од крзно; 5. Производство на обувки од текстил без ѓон.
<i>Штавење и доработка на кожа и слични производи од кожа</i>
1. Производство на кожа и крзно и нивни производи; 2. Производство на антилопски обработена, пергаментно обработена, лакирана или метализирана кожа; 3. Производство на композитна кожа; 4. Складирање и/или конзервирање на сурови животински кожи; 5. Производство на производи изработени од крзно: • Крзнена облека и прибор; • Составени крзна како што се парченца, плочи, ленти итн.; 6. Разновидни производи од крзно: кебиња, килими, табуретки, индустриски крпи за полирање.
<i>Производство на куфери, рачни торби и слични предмети седла и сарачки производи</i>
1. Производство на куфери, рачни торби и слично, од кожа, кожни остатоци или кој било други материјал како што се пластични фолии, текстилни материјали, вулканфибер и картон, каде што е применета истата технологија како за кожа; 2. Производство на разни производи од кожа или парчиња од составена кожа: појаси за возење, прибор за пакување итн.; 3. Производство на кожни врвки за чевли. 4. Производство на седла и сарачки производи; 5. Производство на неметализирани каифциња за рачни часовници (од ткаенина, кожни, пластични); 6. Производство на кожни врвки за чевли; 7. Производство на камшици за јавање.
<i>Производство на обувки</i>

1. Производство на обувки за сите намени, од сите видови материјали и по сите постапки, вклучувајќи и лиење во калапи;
2. Производство на делови од кожа за обувки: горни и долни делови, надворешни и внатрешни ѓонови, подпетици итн;
3. Производство на каљачи, сари и слични производи;

Преработка на дрво и производи од дрво и плута

1. Пилење рамнење и машинска обработка на дрво;
2. Сечење (на парчиња), лупење и стружење на трупци;
3. Производство на дрвени железнички прагови;
4. Производство на несоставена дрвена граѓа за патоси;
5. Производство на дрвена волна, дрвено брашно, деланки, ленти;
6. Инпрегнирање или хемиска постапка на дрво со користење на заштитни средства или други материјали;
7. Производство на тенки фурнир листови за употреба како фурнири за правење шпер-плочи, плочи и панели;
8. Производство на шпер-плочи, фурнир панел плочи и слични ламинирани дрвени табли и листови;
9. Производство на т.н ориентирани иверки како и други видови иверки и плочи-влакнатици;
10. Производство на средно густы плочи-влакнатици и други плочи-влакнатици;
11. Производство на залепени (прицврстени) ламинирани дрва и ламиниран фурнир;
12. Производство на дрвени паркетни блокови, ленти итн. Споени во панели;
13. Производство на производи од дрво наменети првенствено за употреба во градежништвото (греди, покривни потпорни греди, врати, прозорци итн.);
14. Производство на монтажни згради и нивни елементи претежно од дрво (пр. сауна);
15. Производство на мобилни куќи;
16. Производство на сандци за пакување, кутии, гајби, барабани и слична амбалажа од дрво;
17. Производство на палети, палети во вид на сандци и други товарни табли од дрво;
18. Преработка на природна плута, произведена од агломерирана плута;
19. Производство на артикли од природна и агломерирана плута, вклучувајќи подни прекривки;

20. Производство на моливи
21. Производство на производи од дрво, плута, слама или плетарски материјал, вклучувајќи основни облици како и составени производи;
22. Производство на буриња, бочви, каци и други бочварски производи од дрво;
23. Производство на барабани (калеми) за кабли од дрво;
24. Производство на: предмети за домаќинство и кујнски прибор од дрво, закачалки за облека, метли и четки;
25. Производство на артикли од природна и агломерирана плута, вклучувајќи подни прекривки;
26. Производство на плетеници и производи од плетарски материјали: подметки, простирки итн.;
27. Производство на кошничарски производи и плетарска стока;
28. Производство на дрвени рамки за слики, огледала, уметнички дела итн.

Производство на мебел

1. Производство на канцелариски мебел и мебел за продавници;
2. Производство на кујнски мебел;
3. Производство на душеци;
4. Производство на друг мебел (каучи, кревети, маси, столови, мебел за дневни соби, спални соби, градини итн.);

Производство на хартија и производи од хартија

1. Производство на предмети од хартија и картон:
 - Производство на предмети за санитарни и тоалетни потреби за домаќинствата;
 - производство на канцелариски материјал од хартија (пликови и дописници, хартија за печатење, копирање итн.);
 - производство на сидни тапери;
 - производство на други предмети од хартија, како: етикети, филтер хартија и картон, кутии за јајца итн.
2. Производство на хартија и картон, со производствен капацитет до 5 т/д.

Енергетика

1. Електрани кои користат обновливи извори на енергија (сонце, ветер, биомаса, биогаз, геотермална и др.) со моќност помала од 5 MW;
2. Согорувачки инсталации со моќност под 10 MW;
3. Трафостаници до 10 kW;
4. Хидроелектрични центри до 2 MW;

5. Локални градски гасоводни мрежи.

Хемиска индустрија

1. Сечење на полиуретанска пена или полиуретански еластомер со загреана жица;
2. Производство на вештачко вискозно влакно и целофан;
3. Производство на катализатори;
4. Производство на парфеми;
5. Производство на сапун;
6. Производство на јаглен моноксид и „сув мраз“;
7. Производство на вештачки бисери;
8. Производство на компримиран кислород и водород;
9. Производство на предмети од синтетички смоли.

Индустрија на гума

1. Производство на надворешни и внатрешни гуми за возила; протектирање на надворешни и внатрешни гуми за возила;
2. Производство на други производи од гума (цефки, црева, транспортни ленти, презервативи од гума, вештачки гради, гумени предмети за облека (само ако се залепени а не сошиени), гумирано предиво и ткаенини, душеци на дување, четки, чешли, подни прекривки, балони итн.;
3. Преработка на гума со примена на следните операции: матење, мелење, мешање, валање, истиснување и вулканизација на природна или на синтетичка гума и сите помошни операции за претворање на природната или на синтетичката гума во готов производ.

Производство на производи од пластични маси

1. Производство на плочи, листови, цевки и профили од пластични маси;
2. Производство на предмети за вградување (градежна стока) од пластични маси: пластични врати, прозори, рамови, капаци, ролетни, лајсни за под, контењери и резервоари, санитарни предмети итн.;
3. Производство на други производи од пластични маси: трпезни и кујнски садови и предмети за тоалет итн.

Производство на метали

1. Производство на метални врати и прозорци;
2. Производство на цистерни, резервоари и садови од метал;
3. Производство на радијатори и котли за централно греење;
4. Производство на парни котли, освен котли за централно греење со топла вода;
5. Производство на сечила и метална опрема за општа намена;
6. Производство на останати фабрикувани метални производи (канти, кофи, шајки, завртки, навртки, пропелери и котви за бродови итн.);
7. Производство на сандци и слична амбалажа од челик;
8. Производство на амбалажа за пакување од лесни метали;
9. Производство на жичани производи, синџири и пружини;
10. Производство на компјутерски, електронски и оптички производи;
11. Производство на електроника за широка потрошувачка (телевизори, аудио рекордери, видео касети, стерео опрема итн.);
12. Производство на електромотори, генератори и трансформатори и уреди за дистрибуција и контрола на електрична енергија;
13. Производство на кабел и електро инстакациски материјал;
14. Производство на кабли од оптички влакна;
15. Производство на други електронски и електрични жици и кабли (изолирани жици и кабли изработени од челик, бакар и алуминиум);
16. Производство на електрична опрема за осветлување;
17. Производство на уреди за домаќинствата (фрижидери, вентилатори, правосмукалки, апарати за готвење, машини за перење итн.);
18. Производство на неелектрични апарати за домаќинствата;
19. Производство на друга електрична опрема (фиксни полначи за батерии, електрични уреди за отворање/затворање на врати, електрични свона, продолжни кабли итн.).

Производство на машини за општа намена

1. Производство на моторни турбини, освен мотори за авиони и моторни возила;
2. Производство на хидраулични погонски уреди (хидраулична опрема);
3. Производство на други пумпи и компресори;
4. Производство на машини за: земјоделство и шумарство, обработка на метал, за специјални (посебни потреби);
5. Производство на машини за металургија;
6. Производство на машини за рударство, каменоломи и градежништво;
7. Производство на машини за индустријата за храна, пијалаци и тутун;
8. Производство на машини за индустријата за текстил, облека и кожа;

9. Производство на машини за индустријата за хартија и картон;
10. Производство на машини за обработка на пластика и гума;
11. Производство на други специјализирани машини неспоменати на друго место (сушари за дрво, за печатење, за изаборка на керамички плочки, за производство на полупроводници итн.)

Останата производствена индустрија

1. Производство на накит, бижутерија и сродни производи;
2. Производство на пари монети;
3. Производство на накит и слични производи;
4. Производство на музички инструменти;
5. Производство на спортска опрема (освен облека и обувки);
6. Производство на играчки;
7. Производство на медицински и стоматолошки инструменти.

Управување со отпад и дејности за санација околината

1. Станици за претовар и привремено складирање на комунален отпад.

Инфраструктурни проекти

1. Локални патишта и улици;
2. Реконструкција на локални патишта и улици со должина од 2 км до 10 км;
3. Локални пруги;
4. Градби за предшколско, основно и средно образование;
5. Градби наменети за спортски дејности (сали);
6. Градби од областа на културата;
7. Градби наменети за примарна и секундарна заштита;
8. Градби за социјална заштита;
9. Градби од верски карактер;
10. Телекомуникациски системи (базни станици за мобилна телефонија) во населени места;
11. Складирање на градежни материјали (песок, чакал, вар, тули и слично) што се врши како стопанска дејност.

Објекти за сместување и сервисни дејности со храна

1. Хотели и слични објекти за сместување (хотелски населби, апартмански готели и мотели) со предвидени помалку од 100 легла;

2. Одмаралишта и останати објекти за пократок престој (детски и останати летувалишта, станови за гости и бунгалови, селски куќи и колиби без домашна послуга, одмаралишта за млади и планинарски одмаралишта) со предвидени помалку од 100 легла;
3. Кампови, автокампови и простори за кампирање со предвидени помалку од 50 места (освен ако не се лоцирани во заштитени подрачја на природата);
4. Подготовка и послужување на пијалаци: (барови, таверни, сауни за подготовка на коктейли, дискотеки каде пијалокот е доминантен, пивници, кафулиња, барови за подготовка на овошни напитоци);
5. Ресторани и останати објекти за подготовка и послужување на храна (кафетерии, ресторани за брза храна и ресторани за храна која се изнесува);
6. Друг вид на сместување: (студентски домови или интернати, школски домови или интернати, работнички хотели, и пансиони);
7. Услуги на доставување на храна и пијалаци а посебни прилики (кетеринг) кои опфаќаат подготовка на храна и нејзино доставување;
8. Индустриски кетеринг (подготовка на храна за купувач, базирана на договор за одреден период);
9. Изградба и реконструкција на објекти на фарма за туристички цели (декустација, исхрана, сместување и рекреација).

Уметност, забава и рекреација

Креативни, уметнички и забавни дејности

1. Објекти за културни манифестации (концертни и театарски сали);
2. Библиотеки, архиви, музеи и останати културни дејности;
3. Работа на спортски објекти (отворени или затворени спортски објекти за најразлични спортови):
 - Фудбал, хокеј, крикет, рагби стадиони, пливачки базени, терени за голф, кугалње.

Складирање

1. Складирање на стока (силоси за жито, цистерни, комори за моментално замрзнување итн.);
2. Складишта за отпадни материјали.

Фотографски дејности

1. Изработка на фотографии за комерцијални потреби и за потрошувачи:
 - Фотографии за патни исправи, училишта, свадби итн.;
 - Фотографии за комерцијални, модни или туристички цели, како и за потреби на издаваштво и работење со недвижности.

Услужни дејности

1. Авто лакери;
2. Погребни и слични дејности.
3. Работилници за поправка на обувки и производи од кожа;
4. Работилници за поправка на мебел и покуќнина;
5. Перење и хемиско чистење на текстилни и крзнени производи;
6. Автоперални;
7. Лимарски и механичарски работилници.